

Familie gevonden, en nu?

Kwalitatief onderzoek naar de ervaringen van interlandelijk geadopteerden na de hereniging met de biologische familie.

Student: Anita Borgerink

Studentnummer: s1356674

Opleiding: Bachelor Psychologie

Specialisatie: Gezondheidspsychologie

Opdrachtgever: Fiom

Eerste begeleider: mw. Dr. C.H.C. Drossaert

Tweede begeleider: mw. Dr. L.M.A. Braakman-Jansen

Externe begeleider Fiom: mw. A. van der Heij Msc

Datum: 25 juni 2015



Specialist bij
ongewenste zwangerschap
en afstammingsvragen

UNIVERSITEIT TWENTE.

Samenvatting

Achtergrond: Ongeveer de helft van de interlandelijk geadopteerden gaat op zoek naar zijn biologische ouder(s). Het zoekproces is voor interlandelijk geadopteerden complex door gebrek aan informatie in het land van herkomst, culturele verschillen en de reisafstand. Een hereniging met de biologische ouder verloopt bijna altijd positief en tot ongeveer twee jaar na de ontmoeting is er vaak nog wel contact tussen geadopteerde en biologische ouder of familieleden. Na twee jaar ontwikkelen veel relaties zich als minder frequent en wordt het contact vaker als teleurstellend ervaren. Fiom begeleidt bij het zoek- en ontmoetingsproces maar richt zich op hoe de relatie zich ontwikkelt na de ontmoeting en eventuele behoefte aan begeleiding daarbij, heeft Fiom niet. Ook is niet bekend hoe de geadopteerden de hulp van Fiom hebben ervaren, en waar verbetering mogelijk is.

Doelstelling: Het onderzoek beoogde inzicht te verschaffen in ervaringen bij de ontwikkeling en bestendiging van een relatie tussen de interlandelijk geadopteerde en de biologische familie en is de hulp en begeleiding van Fiom hierbij gewenst.

Methode: De participanten in dit kwalitatieve onderzoek waren mannen en vrouwen, interlandelijk geadopteerden, die door Fiom twee tot tien jaar geleden zijn begeleid in hun zoekproces naar en eventuele ontmoeting van hun biologische ouder (N=13). Er zijn semi-gestructureerde telefonische interviews afgenomen en opgenomen, waarbij de audio-opnamen zijn verwerkt tot transcripten. Relevante fragmenten van de transcripten zijn vervolgens inductief geanalyseerd om zo tot antwoordcategorieën en thema's te komen.

Resultaten: De hereniging met de biologische familie verloopt goed maar levert daarna vaak nieuwe problemen en dilemma's op voor geadopteerde. Participanten hadden Fiom ingeschakeld voor hulp en begeleiding bij het zoekproces. Hun ervaringen hierbij waren zowel positief als negatief. Positieve factoren waren de aandacht en begeleidingsgesprekken met de Fiom-medewerker. Negatieve factoren waren de gebrekkige communicatie en het stoppen van de begeleiding na de hereniging (vaak ook met instemming van geadopteerde zelf).

Conclusie: De ontmoeting met de biologische ouder maakt voor een interlandelijk geadopteerde doel en verwachtingen waar. Na de ontmoeting is de ontwikkeling en verduurzaming van de relatie afhankelijk van vele factoren. Er dienen zich ook nieuwe problemen en dilemma's aan. Professionele begeleiding van Fiom is hierbij gewenst waarbij aanbevelingen worden gedaan op het gebied van communicatie tijdens het zoekproces, de begeleiding, dossiervorming, monitoring van ervaringen alsmede vergroting van de bekendheid van Fiom.

Summary

Background: About half of the international adoptees goes in search of his biological parent (s). The search process is for international adoptees a complex matter by lack of information in the country of origin, cultural differences and travel distance. A reunion with the biological parent is almost always a positive experience and until about two years after the meeting there is often still contact between adoptee and biological parent or family members. After two years of development many relationships are less frequent and contact is more often a disappointing experience. Fiom supports the search and meeting process but has no overview how the relationships develop after the reunion and if adoptees need counseling in doing so. Also it is not known how adoptees have experienced the help of Fiom and where improvements are to be made.

Objective: This research intended to understand the experiences in development and continuing of relationships between the international adopted and biological family and if counseling by Fiom is of use in the continuation of this relationship.

Methods: The participants in this qualitative research were men and women, international adoptees, who are guided by Fiom in a period of 2004-2014 in the process of meeting their biological parent (N=13). Semi-structured interviews were held via telephone and were audio-taped. The audio-tapes were exactly transcribed. Relevant fragments of the transcripts were analyzed inductively, which led to the formation of categories and themes.

Results: The reunion with the biological family is progressing well but later often delivers new problems and dilemmas for the adopted. Participants have asked Fiom to help them and guidance the search process. Their experiences were both positive and negative. Positive factors were the attention and guidance calls from the representative of Fiom. Negative factors were the poor communication and stopping of the guidance after the reunion (often also with the agreement of adopted themselves).

Conclusions: The reunion with the biological parent meets the expectations of the international adoptees. After the reunion the continuation of the relationship depends on many factors. New problems and dilemmas came to the surface. Professional supervision of Fiom is advisable and recommendations are made in the field of communication during the search process, the counseling, monitoring of experiences as well as improving the familiarity of Fiom.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
Summary	3
1. Inleiding	6
1.1. Adoptie, definities en omvang	6
1.2 De wens om te gaan zoeken	7
1.3 Aanleidingen of motieven om te zoeken	8
1.4 Hulp bij zoeken naar familie	9
1.5 Hereniging met de biologische ouder(s)	10
1.6 Relatievorming na de ontmoeting	11
1.7 Counseling	13
1.8 Stichting Fiom	14
1.9 Samenvatting	15
1.10 Probleemstelling	15
2. Methode	16
2.1 Participanten	16
2.2 Procedure	17
2.3 Materialen	17
2.3.1 Relatie met het gevonden familielid	18
2.3.2 Hereniging met de biologische familie	18
2.3.3 Na de ontmoeting: relatievorming	18
2.3.4 Rol van Fiom	18
2.3.5 Afsluiting	19
2.4 Data-analyse	19
3. Resultaten	19
3.1 Beschrijving van de participanten	19
3.2 Aanleiding, verwachtingen en doelen vooraf en realisatie hiervan	20
3.3 Hereniging	24
3.4 Relaties na de ontmoeting en de kwaliteit hiervan	25
3.5 Typering van het contact	27
3.6 Verrassing of teleurstelling	29
3.7 Oorzaak van het niet voortzetten van het contact na de hereniging	31
3.8 Hulp en begeleiding van Fiom vóór, tijdens en na het zoekproces	32
4. Conclusie en discussie	36
4.1 Verwachting en doelen	36
4.2 Relaties na de ontmoeting	37
4.3 Hulp en begeleiding	38
4.4 Nieuwe media	40
4.5 Bekendheid Fiom bij geadopteerden	40

4.6	Follow up onderzoek	41
4.7	Sterke kanten en beperkingen onderzoek	41
4.8	Conclusie	42
5.	Bronnen	43
6.	Bijlagen	45
	Bijlage 1: Brief/e-mail naar de participanten	46
	Bijlage 2: Interviewschema	48
	Bijlage 3: Oproep website Fiom	50

1. Inleiding

'Burger King baby' herenigd met biologische moeder

Katheryn Deprill werd in 1986 als baby te vondeling gelegd in de toiletten van de Burger King. Begin deze maand deed ze een oproep via Facebook om haar biologische moeder te vinden. Duizenden deelden haar oproep. Haar zoektocht heeft inmiddels zijn vruchten afgeworpen en de Amerikaanse is herenigd met haar biologische moeder. ... Waldron (advocaat) had voor de reünie van de dames bloemen, bonbons en tissues geregeld. Deprill werd vergezeld door haar adoptiemoeder, die haar zoektocht volledig steunde, en door haar 7 maanden oude zoontje Jackson. ... De twee kletsten vier uur lang met elkaar en zijn van plan contact te houden. 'We gaan zeker een relatie opbouwen,' aldus Deprill.

Algemeen Dagblad, 26 maart 2014

Familie gevonden, en nu?

Deze hereniging en al die andere emotionele, warm beschreven ontmoetingen tussen geadopteerde en zijn of haar biologische ouder(s), roepen de vraag op hoe het de geadopteerde vergaat na afsluiting van de zoekactie. Het is deze en aanverwante vragen die het onderwerp vormen van deze bachelor thesis. Hierna wordt eerst ingegaan op het onderwerp adoptie, definities en omvang, daarna de wens om te gaan zoeken, de aanleidingen of motieven om te gaan zoeken, vervolgens de hereniging met de biologische ouder(s) en relatievorming na de ontmoeting, daarna de hulp bij het zoeken naar familie en de rol van Fiom daarbij.

1.1 Adoptie, definities en omvang

Bij een adoptie komt een nieuwe, wettelijke familieband tot stand tussen het kind en de adoptieouder(s). De familieband met de oorspronkelijke ouder(s) houdt op te bestaan. Bij een interlandelijke adoptie wordt het kind gescheiden van zijn of haar biologische familie, land van herkomst en cultuur om zich te verbinden met een nieuwe familie, een nieuw land en een nieuwe cultuur. Een heel andere categorie adopties betreft de zogenaamde stiefouderadopties. Deze categorie is niet opgenomen in de hierna beschreven onderzoeksresultaten en cijfers.

In 2014 zijn er 354 adoptiekinderen uit het buitenland in Nederlandse adoptiegezinnen geplaatst. In 2013 waren dat 401 interlandelijke adopties. Het grootste land van herkomst voor Nederland met 137 kinderen is nog steeds China. De Verenigde Staten is het tweede land van herkomst met 28 kinderen. Daarna volgt Bulgarije met 26 adopties (www.adoptie.nl, 2015).

Landelijke adopties, binnen Nederland, zijn er ongeveer 15 per jaar (www.cbs.nl, 2015). De genoemde aantallen gaan om gewone adopties en zijn al jaren ongeveer hetzelfde.

1.2 De wens om te gaan zoeken

Kinderen die geadopteerd zijn, krijgen vaak op latere leeftijd de behoefte om hun biologische familie te gaan zoeken. Het zoeken van geadopteerden, die de volwassen leeftijd hebben bereikt, naar hun biologische wortels werd lang gezien als een indicator voor een mislukte adoptie. Tegenwoordig wordt het zoeken meer en meer gezien als een normale factor in de persoonlijke ontwikkeling. Van de jongvolwassen interlandelijk geadopteerden zoekt 18% naar zijn of haar biologische ouders en 14 % is al herenigd met de biologische ouders (Müller & Perry, 2001a). Het percentage geadopteerden dat niet gaat zoeken, varieert van 35% (Tieman, 2006) tot 50% (Müller & Perry, 2001).

Aan het definitieve besluit om te gaan zoeken zijn vaak jaren vol twijfel voorafgegaan. Gemiddeld beginnen geadopteerden met 14-15 jaar het onderwerp adoptie belangrijk te vinden (Kaptein & Van Berkel, 1999). Over het algemeen wordt pas weer 15 jaar later een zoekactie gestart: de gemiddelde leeftijd waarop de geadopteerden uit de studie van Van Berkel en Kaptein een zoekactie starten ligt op 30 jaar. Het is niet goed te voorspellen welke factoren bepalen of een geadopteerde wel of niet wil gaan zoeken. Tieman (2006) onderzocht of het zoekproces voorspeld kon worden met de mate van aangepastheid, psychische gezondheid en relatie met de adoptie-ouders. De resultaten laten zien dat de meerderheid van de zoekende geadopteerden goed aangepast is. Echter, in vergelijking met nietzoekers zonder enige belangstelling voor hun biologische ouder(s), vertoonde deze groep meer probleemgedrag, meer psychiatrische stoornissen, enigszins lager onderwijsniveau, een vaker ervaren ouderlijke scheiding, vaker beëindigd contact met ouders, meer problemen met ervaren verschillen met adoptief-ouders en hadden minder positieve gedachten over de adoptie. Nietzoekers met belangstelling voor hun biologische ouders en herenigde geadopteerden, komen in het midden uit van die van zoekers en nietzoekers zonder interesse. Uit onderzoek van Feeney (2007) blijkt ook dat geadopteerden die zoeken naar de biologische ouders iets meer psychische problemen hebben dan geadopteerden die hierin geen enkele interesse hebben. De geadopteerde ervaart dikwijls een gevoel van verlies van eigen identiteit en een verlies van de stabiliteit van de relatie met de adoptieouders. Het komt voor dat geadopteerden zich hierdoor incompleet, vervreemd, verlaten en/of ongewenst voelen.

Er is weinig wetenschappelijk onderzoek verricht naar het verloop van en de effecten van zoekacties en nog minder naar de ontwikkeling van een relatie tussen adoptiekind en biologische familie na de hereniging. Onderzoek concentreert zich vooral op andere problematiek zoals de ontwikkelingsproblematiek van adoptiekinderen. Toch worden zoekacties, met al dan niet een hereniging met de biologische familie, in het algemeen gezien als een mogelijkheid om ontwikkelingsproblemen bij adoptiekinderen te verhelpen of te verlichten. Immers, of een (interlandelijke) adoptie nu wel of niet succesvol verloopt, altijd moet de geadopteerde in ieder geval omgaan met het feit dat hij als kind zowel is afgestaan als uitgekozen. Als het geadopteerde kind zich ontwikkelt, begrijpt het kind op een zeker moment ook, dat om te worden geadopteerd, hij eerst is afgestaan (Brodzinsky, 1984).

Van Berkel en Kaptein (2004) hebben een longitudinaal onderzoek verricht dat zich primair richt op de effecten van zoekacties van Nederlands geadopteerden. Het lijkt reëel te veronderstellen dat de resultaten in ieder geval in lijn liggen met onderzoeken naar interlandelijke adopties alhoewel interlandelijk geadopteerden waarschijnlijk nog tegen ingewikkelder problematiek aanlopen (zoals afstand, communicatie en cultuur) vanaf het moment dat er een hereniging heeft plaatsgevonden.

1.3 Aanleidingen of motieven om te zoeken

Er zijn verschillende aanleidingen voor een geadopteerde om zijn biologische familie te willen ontmoeten. Een reden kan zijn, om te willen weten waar hij of zij van afstamt of grote veranderingen in de levensloop zoals een huwelijk of ouder worden (Affleck & Steed, 2001, Pacheco & Eme, 1993). Daarnaast verwacht de omgeving ook dat geadopteerden op zoek gaan naar hun biologische familie (March, 1995). Ook Van Berkel en Kaptein (2004) concluderen dat levensgebeurtenissen als huwelijk, zwangerschap, geboorte en dood van de adoptieouders, geadopteerden ertoe kunnen aanzetten een zoekactie te beginnen. Van Berkel en Kaptein (2004) hebben hun resultaten vergeleken met niet-zoekende geadopteerden waaruit blijkt dat een dergelijke levensgebeurtenis niet bij alle geadopteerden tot een zoekactie leidt. Er is blijkbaar meer nodig voor het daadwerkelijk ondernemen van een zoekactie dan de geboorte van een kind of de dood van een adoptieouder.

Uit onderzoek van Van Berkel en Kaptein (2004) blijkt dat de volgende motieven tot een zoektocht kunnen leiden: een ontmoeting met de biologische moeder wensen, informatie willen verkrijgen over erfelijkheid, navragen reden van afstand, ontbrekende stukjes van de puzzel, het verkrijgen van innerlijke rust, herkenning zoeken, mogelijke informatie over de biologische vader. Naast meer praktische informatie (over erfelijkheid, reden van afstand en

biologische vader) hoopt de geadopteerde op uitkomsten die voor hem/haar persoonlijk van belang zijn: het vinden van de bekende ontbrekende stukjes van de puzzel, innerlijke rust, meer zelfkennis en herkenning. Geadopteerden geven aan dat het gevoel van loyaliteit ten aanzien van de adoptieouders en onzekerheid over wat hen te wachten staat als ze hun biologische familie gevonden hebben, hen vaak weerhiel om aan een zoektocht te beginnen.

1.4 Hulp bij zoeken naar familie

Geadopteerden die op zoek gaan naar informatie over hun biologische ouders, krijgen te maken met een lastige puzzel. Als er in het verleden al gegevens verzameld en vastgelegd zijn, is het de vraag in hoeverre de geadopteerde het recht heeft om deze informatie in te zien. En het feit dat er bij een adoptie verschillende instanties betrokken zijn, maakt het er niet makkelijker op: een geadopteerde moet vaak letterlijk bij verschillende adressen aankloppen voor hij zijn afstammingsgegevens compleet heeft. Daarnaast is gebleken dat de informatie die wel in de dossiers is opgenomen niet altijd betrouwbaar is waardoor vaak een DNA onderzoek noodzakelijk is om definitief uitsluitstel te kunnen geven. Ook speelt de wetgeving van het land van herkomst nog een grote rol met betrekking tot de vraag welke informatie over de biologische ouders in het dossier vermeld mag worden of aan het buitenland mag worden doorgegeven. Een geadopteerde kan ervoor kiezen zelf op zoek te gaan naar de biologische ouder met behulp van nieuwe media zoals Google, Facebook en email of de hulp van een organisatie in te schakelen. In Nederland houdt Fiom zich bezig met het zoeken naar de biologische ouder(s) van interlandelijk geadopteerden. In paragraaf 1.8 wordt de organisatie Fiom en haar taken nader toegelicht.

In diverse internationale verdragen is vastgelegd dat een mens “het recht heeft om te weten van wie het afstamt”, zoals in het Internationaal Verdrag van de Rechten van het Kind, artikel 7, lid 1. Maar tussen een intentie uitgesproken in een verdrag en het aanspraak kunnen maken op wettelijk vastgelegde rechten, bevindt zich een kloof. Niet alle verdragen of verdragsbepalingen hebben directe werking. Directe werking wil zeggen dat een verdrag(sbepaling) direct van toepassing is in een land en boven nationale wetgeving staat. De meeste verdragsbepalingen laten de uitvoering of invulling over aan nationale wetgeving, zodat deze er per land anders uit kan zien. Nederland kent geen wetsartikel dat zich expliciet uitlaat over de toegankelijkheid van informatie die bij Nederlandse instanties beschikbaar is. De Hoge Raad, het hoogste rechtscollege, heeft zich in 1994 in het zogeheten Valkenhorstarrest¹ als volgt

¹ HR 15 april 1994, NJ 1994, 618

uitgelaten: “dat het aan grondrechten als het recht op respect voor het privéleven, het recht op vrijheid van gedachten, geweten en godsdienst en het recht op vrijheid van meningsuiting ten grondslag liggende algemene persoonlijkheidsrecht mede omvat het recht om te weten van welke ouders men afstamt. Dit recht is niet absoluut, het moet wijken voor de rechten en vrijheden van anderen wanneer deze in het gegeven geval zwaarder wegen.” De laatste jaren ontstaat er in sommige landen van herkomst meer oog voor het feit dat adoptiekinderen willen weten van wie ze afstammen en het belang dat zij daarbij hebben. Steeds meer landen erkennen het als een recht. Hoewel geadopteerden in die landen het recht hebben gekregen hun dossier in te zien, levert dat voor hen nog niet altijd het gewenste resultaat op. De biologische ouder moet immers wel gevonden (willen) worden en in een ontmoeting toestemmen (www.Fiom.nl, 2015).

1.5 Hereniging met de biologische ouder(s)

In ongeveer 30 % van de gevallen, lukt het de geadopteerde om zijn biologische familie op te sporen (www.Fiom.nl, 2015). De aard van het contact varieert. Zo kan er contact ontstaan met de ouder(s) maar ook met andere familieleden zoals (half-)broers en -zussen en verdere familieleden. Ook de vorm van het contact kan variëren, in sommige gevallen blijft het contact beperkt tot schriftelijk of telefonisch contact, of via e-mail, in de meeste gevallen vindt er een daadwerkelijke ontmoeting plaats. Er zijn inmiddels een aantal onderzoeken verricht naar de beleving van de hereniging (Van Berkel & Kaptein, 2004, Affleck & Steed, 2001, Passmore & Feeney, 2009) hoewel er nauwelijks onderzoek is gedaan dat zich exclusief richt op interlandelijk geadopteerden.

Het merendeel van de geadopteerden die zijn biologische familie heeft ontmoet, vond dat de ontmoeting een positieve bijdrage had geleverd aan hun zelfbeeld, zelfvertrouwen en relaties met anderen. Uit een onderzoek van Pacheco & Eme (1993) blijkt dat 86% de ontmoeting met de biologische ouder als zeer prettig heeft ervaren. Een deel van de geadopteerden echter trof biologische ouder(s) aan met problemen waarop zij niet voorbereid waren zoals alcoholisme, armoede en ziekte. De eerste ontmoeting met de biologische ouder duurt meestal vrij lang, gemiddeld drie uur (Van Berkel en Kaptein, 2004). Zij hebben geadopteerden in hun onderzoek gevraagd aan te geven welke emoties het meest van toepassing waren op hun eerste ontmoeting. Op het tijdstip van ontmoeting zijn dat “herkenning en verhelderend”. Vrijwel niemand blijkt teleurgesteld of vindt de ontmoeting zakelijk van karakter.

Bij interlandelijke adopties leeft de familie vaak buiten de stad en hebben veel familieleden hun dorp nog nooit verlaten. De komst van een ver familielid uit het 'rijke Westen' is voor hen zowel reden tot blijdschap als mogelijke jaloezie. De meeste geadopteerden hebben over het algemeen de ervaring dat ze in eerste instantie welkom zijn en de familie net zo nieuwsgierig is als zijzelf. De geadopteerde gaat deel uitmaken van een nieuwe, vaak heel uitgebreide, familie. Dat kan prettig voelen maar ook overweldigend zijn en zelfs benauwend door claim-gedrag (www.Fiom.nl, 2015).

Geadopteerden die zijn herenigd met hun biologische familie noemden zowel positieve als negatieve ervaringen. Als positieve kanten aan de ontmoeting werden genoemd: de treffende gelijkenis en de goede ontvangst in de biologische familie. Teleurstellingen betreffen vooral moeilijkheden in het contact, het karakter en persoonlijkheid van de moeder en het feit dat er geen sprake is van een moeder-kind relatie (Van Berkel & Kaptein, 2004). Daarnaast wordt de biologische moeder een groot aantal zaken verweten in het contact: zij zou niet open en eerlijk zijn, relevante informatie achterhouden. Na de ontmoeting worden als redenen genoemd: ontwikkelingen op het relationele vlak achterhouden, met name over de biologische vader, de afstand "blijvend ongenueanceerd goedpraten", geen "plaats inruimen" voor de geadopteerde en vanuit zichzelf te weinig of juist te veel contact zoeken (Van Berkel & Kaptein, 2004). In de volgende paragraaf wordt dieper ingegaan op de ontwikkeling van een relatie na de ontmoeting.

1.6 Relatievorming na de ontmoeting

Geadopteerden hebben er bij de start van het zoekproces vaak geen beeld van hoe na een ontmoeting de relatie met de biologische ouder zich zal ontwikkelen. In het televisieprogramma Spoorloos (een tv-programma dat zich richt op bloedverwanten die elkaar uit het oog zijn verloren of nog nooit hebben gezien) eindigt de uitzending meestal op het hoogtepunt van een –warme, emotionele - ontmoeting. Hoe het daarna met de betrokkenen gaat, blijft voor de kijker onbekend. De meeste studies bij adoptieonderzoek beperken zich tot de zoekactie en de ontmoeting. Hoe het met de geadopteerde en de biologische ouder(s) gaat na de ontmoeting, is minder vaak onderwerp van research. Uit onderzoek van Van Berkel & Kaptein (2004) blijkt dat van de geadopteerden die zoeken, 80% aangeeft nog niet te weten hoe vaak zij zelf hun biologische moeder willen zien. Tweederde van de geadopteerden denkt dat het zal gaan om een vriendschappelijk contact. In het beginstadium van het zoekproces vermijden geadopteerden formuleringen als een zakelijk of een zeer vriendschappelijk contact.

Na de ontmoeting ontwikkelt zich dus een relatie in de een of andere vorm. Hoe betrokkenen hier mee om kunnen gaan, en eventueel een hulpverlener dit proces kan

begeleiden, is nog maar weinig bekend (Gladstone & Westhues, 1998). Hoewel de onderzoekers geen expliciet onderscheid maken tussen binnenlands en interlandelijk geadopteerden, komt uit hun onderzoek onder 67 volwassen geadopteerden, naar voren dat er zich na de ontmoetingen zeven mogelijke vormen van een relatie ontwikkelen: van (1) “close, (2) close but not too close, (3) distant, (4) tense, (5) ambivalent, (6) searching, and (7) no contact”. Triseliotis (2011) onderscheidt daarentegen slechts drie types relatievormen, namelijk “indirect contact, direct contact en geen contact”. Bij “indirect contact” vindt alleen een uitwisseling van brieven en foto’s plaats maar zijn er geen ontmoetingen wat wel het geval is bij “direct contact”.

In de periode direct na de ontmoeting blijkt slechts een enkele geadopteerde teleurgesteld en niet van plan verdere contacten met zijn moeder te onderhouden. In de loop der tijd neemt dit positieve gevoel iets af (Gladston & Westhues, 1998). De opgegeven redenen zijn zeer divers, zoals de teleurstelling dat de moeder niet wil vertellen wie de biologische vader is, het “niet klikken”, “haar gokverslaving” of het “goedpraten van de afstand”. Ook kan er sprake zijn van twijfel over voortzetting van het contact omdat de geadopteerde zich onder druk voelt staan van de biologische moeder of het contact te oppervlakkig of te vrijblijvend is (Van Berkel & Kaptein, 2004). Zij concluderen, dat desondanks de meeste binnenlands geadopteerden tot twee jaar na de ontmoeting contact houden en dit contact belangrijk blijven noemen.

Echter, twee jaar of later zijn de contacten met de biologische moeder minder frequent en naast verrassingen levert het ook teleurstellingen op (Van Berkel en Kaptein, 2004). De relatievorm wordt door de geadopteerden getypeerd als een “relatie met een kennis”. De kwaliteit van de relatie wordt betrekkelijk genoemd: een derde noemt de relatie bevredigend, terwijl ruim een derde spreekt van een oppervlakkige relatie en een vierde de relatie teleurstellend noemt. Het blijkt in veel gevallen niet eenvoudig een goede relatie met de biologische moeder op te bouwen. Deze resultaten komen overeen met de resultaten van eerder onderzoek. Uit onderzoeken van Sachdev (1989) en Pacheco & Eme (1993) blijkt dat in eenderde van de gevallen de ontmoeting uitmondt in een relatie die het karakter heeft van een relatie met een vreemde of vage kennis en dat weinig geadopteerden hun biologische moeder zien als hun “moeder”. Uit deze onderzoeken blijkt eveneens dat de positieve stemming van de geadopteerden in de loop van de tijd afneemt en na twee jaar heeft bijna eenderde van de ontmoeters (31%) het contact verbroken of twijfelt. Degenen die wel contact houden, vinden een paar keer per jaar contact wel voldoende. Opvallend hierbij is dat een groot deel van de geadopteerden aangeeft het contact met halfbroers en -zussen meer op prijs te stellen dan met hun biologische ouder(s) (Pacheco & Eme, 1993, Sachdev, 1992). De verklaring die hiervoor

wordt gegeven is, dat de geadopteerde de gevoelens van angst, boosheid en afstand niet zomaar achterwege kan laten bij de biologische ouder(s). Contact hebben met halfbroers en –zussen is van een andere orde. Een relatie hiermee voelt speciaal zoals met hele goede vrienden.

Het hangt van allerlei factoren af of er zich na de ontmoeting wel of geen relatie ontwikkelt tussen geadopteerde en biologische familie. Uit onderzoek van Gladstone & Westhues (1998) blijkt dat relaties tussen geadopteerden en de biologische familie zich ontwikkelen onder invloed van structurele factoren, interactieve factoren, motiverende factoren en de verwachtingen van de biologische familieleden. Structurele factoren zijn de reisafstand, reiskosten maar ook verschillende levensstijlen. Met name bij interlandelijke adopties zijn dit belangrijke factoren die meespelen in de contactfrequentie bij de geadopteerden, vooral bij degene die hun relatie typeerden als "close", "close, but not too close", and "ambivalent". Interactieve factoren kunnen bestaan uit de houding van de adoptief familie ten opzicht van de hereniging en mate van responsiviteit van de biologische familie. Motiverende factoren zijn het plezier en betrokkenheid die partijen ervaren in het contact. Daarnaast spelen normen en vooruitzichten van de biologische familie ook mee in het ontwikkelen van een relatie: verschil in attitude ten opzichte van bijvoorbeeld roken, alcoholgebruik, agressieve taal en religie, of de biologische familie had hogere verwachtingen van het contact dan de geadopteerde. Doorgaans wordt het contact tussen geadopteerde en biologische familie onderhouden door het land van herkomst te bezoeken en tussentijds schriftelijk en telefonisch contact (Van Berkel & Kaptein, 2004). Er is geen onderzoek bekend dat zich richt op de rol van nieuwe media zoals skype, Facebook en email in het contact tussen geadopteerde en biologische familie. De meeste onderzoeken over relatieontwikkeling tussen geadopteerde en biologische familie zijn nog van voor het "nieuwe media tijdperk".

1.7 Counseling

Counseling bij het zoek- en ontmoetingsproces is in de regel voor zowel de geadopteerde als de adoptie- en biologische familie van grote waarde (Sachdev, 1992). De geadopteerde kan de steun gebruiken gezien de onzekere afloop, de emoties waarmee een zoekactie gepaard gaat en de inspanningen die verricht moeten worden om een manier van omgang te vinden met alle nieuwe en bestaande relaties. Belangrijke bronnen van steun hierbij zijn de partner en vrienden, adoptieouders en hulpverleners, zoals Fiom-medewerkers. Betrokkenen geven aan dat counseling hen heeft geholpen de stress te verlichten die werd veroorzaakt door de zoekopdracht of hereniging. De counselors hielpen hen te onderzoeken wat hun verwachtingen waren van de ontmoeting, het type relatie dat ze zochten en wat de mogelijke gevolgen van de

ontmoeting zouden kunnen zijn (Sachdev, 1992). Het is wenselijk dat hulpverleners ervaringen en emoties van geadopteerden en hun biologische familie na de ontmoeting nog beter kunnen begrijpen zodat hulpverleners beter kunnen ondersteunen in het herkennen en begeleiden van kritieke punten in het ontmoetingsproces. Wederzijds kan zo een nog bevredigender resultaat worden bereikt.

1.8 Stichting Fiom

Fiom is de specialist in Nederland voor wat betreft ongewenste zwangerschap en afstammingsvragen. De huidige Fiom-organisatie is ontstaan uit vele voorgangers en bestaat sinds 1930. Fiom biedt hulp bij vraagstukken omtrent ongewenste zwangerschap, zoals keuzevragen, afstand doen van het kind en verwerking van een abortus. Daarnaast helpt Fiom mensen bij hun zoektocht naar biologische familie in binnen- en buitenland en beheert de KID-DNA-databank die een match bij anoniem donorschap mogelijk maakt. Fiom deelt haar kennis met professionals via hun kenniscollectie, trainingen en advies. Uitgangspunt in het werk van Fiom is de keuzevrijheid van ongewenst zwangere vrouwen en het recht op afstammingsgegevens. De hulpverleners van Fiom begeleiden de geadopteerde vóór, tijdens en ná de zoektocht. Fiom is de Nederlandse vertegenwoordiger van het internationale netwerk International Social Service (ISS). Dit netwerk wordt gebruikt voor zoekacties in het buitenland. Of een zoekactie in het buitenland mogelijk is, is afhankelijk van het land waar de zoekactie plaats moet vinden en van de hoeveelheid informatie die de geadopteerde heeft over de gezochte persoon. Een zoekactie duurt gemiddeld 24 maanden afhankelijk van de beschikbaarheid van gegevens en het land van herkomst. Een geadopteerde meldt zich aan via de website van Fiom. Fiom onderzoekt de haalbaarheid van een zoekactie naar aanleiding van de aanmelding. Bij een positieve uitkomst wordt er daadwerkelijk een zoekactie opgestart. Tijdens het gehele proces heeft de geadopteerde frequent contact met een maatschappelijk werker. Het begeleidingstraject start met een intakegesprek, tussentijds is er contact en na de hereniging (tot enkele jaren geleden kon de geadopteerde in de westelijke rayons participeren in zoekersgroepen, zgn. groepsbegeleiding). Fiom legt contact met de ISS correspondent in het geboorteland van de geadopteerde. Als de gezochte gevonden is, worden na toestemming van beide partijen gegevens uitgewisseld. Fiom begeleidt bij het leggen en het onderhouden van contact. Enige tijd na de ontmoeting volgt er een evaluatie met de maatschappelijk werker waarna de begeleiding eindigt.

1.9 Samenvatting

Samengevat kan gesteld worden dat ongeveer de helft van de interlandelijk geadopteerden op zoek gaat naar zijn biologische ouder(s) meestal naar aanleiding van een grote verandering in de levensloop. Het zoekproces voor interlandelijk geadopteerden is complex door gebrek aan informatie in het land van herkomst, culturele verschillen en de reisafstand. Een ontmoeting met de biologische ouder verloopt in nagenoeg alle gevallen positief. Binnen twee jaar na de ontmoeting is er vaak nog wel contact tussen geadopteerde en biologische ouder of familieleden. Na twee jaar ontwikkelen veel relaties zich als minder frequent en wordt het contact vaker als teleurstellend ervaren.

De besproken studies hebben bijgedragen aan de kennis van het starten van zoekprocessen en ontmoetingen alsmede relatieontwikkeling tussen geadopteerde en biologische familie. De grootste hoeveelheid onderzoek over geadopteerden die zoeken naar hun biologische familie, zoals dat van Affleck en Steed (2001), gaat over binnenlandse adopties of er wordt geen expliciet onderscheid gemaakt tussen binnenlandse en interlandelijk geadopteerden. Toch kan worden aangenomen dat de interlandelijk geadopteerde met andere problemen te maken krijgen dan de binnenlands geadopteerde die herenigd wordt met biologische familie. Veel onderzoek richt zich primair op de ontmoeting en niet op de relatieontwikkeling tussen geadopteerde en zijn biologische familie daarna. In de praktijk betreft het overigens meestal in eerste instantie een ontmoeting met de biologische moeder (Passmore & Feeney, 2009). Er is geen onderzoek bekend dat zich richt op de rol van nieuwe media bij het zoekproces en de relatieontwikkeling tussen geadopteerde en biologische ouder(s). Begeleiding bij het zoek- en ontmoetingsproces wordt door zowel de geadopteerde als de biologische familie als waardevol ervaren. Fiom verzorgt de begeleiding tot en met de ontmoeting maar zicht op hoe de relatie zich ontwikkelt na de ontmoeting en een eventuele behoefte aan begeleiding daarbij, heeft Fiom niet. Het ontbreekt nog aan gericht onderzoek om de relatieontwikkeling tussen de interlandelijk geadopteerde in het bijzonder en zijn biologische familie in kaart te brengen. Ook is niet bekend hoe de geadopteerden de hulp van Fiom hebben ervaren, en waar nog verbetering mogelijk is.

1.10 Probleemstelling

Dit onderzoek richt zich in het bijzonder op het achterhalen of de interlandelijk geadopteerde na de hereniging met zijn biologische familie nog contact heeft met de familie en op welke manier. Indien dit niet het geval is, is interessant om te weten wanneer en waarom het contact is gestopt. Indien er wel sprake is van contact, speelt de vraag wat de hereniging betekent voor

de geadopteerde in positief of negatief opzicht. In hoeverre is men daarbij tevreden over de hulp en bemiddeling van Fiom en dient er (geruime tijd) na de hereniging nog hulp te worden geboden.

De probleemstelling bestaat uit de volgende vraagstelling: Wat betekent de hereniging met de biologische familie voor de geadopteerde?

Met als deelvragen:

- Welke verwachtingen en doelen bestonden er voorafgaand aan de zoekactie en zijn die verwachtingen en doelen gerealiseerd?
- Welke relaties zijn er na de ontmoeting tot stand gekomen en wat is de kwaliteit van die relaties?
- Heeft de geadopteerde adequate hulp en begeleiding gehad van Fiom tijdens en na het zoekproces?

Doel van dit onderzoek is inzicht te verschaffen in ervaringen bij de ontwikkeling en bestendiging van een relatie tussen de interlandelijk geadopteerde en de biologische familie in de eerste en tweede graad.

2. Methode

Om antwoord te vinden op de onderzoeksvraag werd een kwalitatief onderzoek uitgevoerd met semigestructureerde (telefonische interviews).

2.1 Participanten

De participanten in dit onderzoek waren volwassen mannen en vrouwen die door Fiom twee tot tien jaar geleden zijn begeleid in hun zoekproces naar en eventuele ontmoeting van hun biologische ouder(s). Fiom heeft hiervan de contactgegevens verstrekt. Hiervoor is een selectie gemaakt uit het digitale en papieren archief op basis van de selectiecriteria: interlandelijk geadopteerd en biologische ouder of andere familie gevonden. Op basis van deze criteria betrof het totaal 43 dossiers, afgesloten in de periode 2004 tot 2014 (een dossier is afgesloten als de ouder is gevonden of onvindbaar blijkt). Ook is er een oproep geplaatst op www.Fiom.nl (Bijlage 3) en er is via het twitter- en facebookaccount van Fiom(-medewerkers) geworven. Dit heeft twee reacties opgeleverd. Alle 43 cliënten zijn namens Fiom benaderd door de onderzoeker met het verzoek om deel te nemen aan een telefonisch interview. Er wilden dertien participanten (30%) meewerken. Eén interview vond plaats met ouder en adoptiekind samen waarbij de ouder het grootste deel van het gesprek voerde omdat het kind vanwege autistische beperkingen geen telefoongesprek kon voeren.

2.2 Procedure

Aan de cliënten werd een e-mail of brief (afhankelijk van de beschikbare gegevens) gestuurd vanuit Fiom met uitleg over het onderzoek, de rechten van de participanten en de vraag of zij nog steeds wilden deelnemen aan het onderzoek. Deze e-mail of brief werd ongeveer twee weken voordat het interview plaatsvond gestuurd (Bijlage 1). In deze e-mail of brief stelde de onderzoeker zich voor, werd gezorgd voor ‘informed consent’ en ontvingen de participanten het interviewschema ter informatie. Bij de constructie van het interviewschema is gebruik gemaakt van aandachtspunten uit de literatuur en praktijkervaring van Fiom-medewerkers.

Het interviewschema werd toegestuurd voordat het interview plaatsvond, zodat men zich kon voorbereiden op het beantwoorden van de vragen. Op de afgesproken datum werd de participant gebeld voor het telefonische interview. Dit werd afgenomen vanuit de werkkamer van onderzoeker. Voorafgaand aan het interview werd de participant nogmaals gewezen op het doel van het onderzoek en het recht om op elk moment te kunnen stoppen met de deelname. Er werd verteld dat de informatie uit het interview enkel gebruikt wordt voor de doeleinden van het onderzoek en dat vertrouwelijkheid gegarandeerd is. Na het geven van informed consent, werd de participant gevraagd of hij hiermee akkoord ging. Daarna begon het interview, waarbij het interviewschema werd doorlopen. Van ieder interview werd een audio-opname gemaakt. Het interview duurde gemiddeld veertig minuten.

2.3 Materialen

De interviews waren semigestructureerd op basis van een interviewschema. Het interviewschema (Bijlage 2) bestond uit vier onderdelen, namelijk vragen over de relatie met het gevonden familielid, de hereniging, eventuele relatievorming alsmede vragen met betrekking tot de rol van Fiom. Het interview bestond voor het grootste deel uit open vragen, waarbij de interviewer vaak vroeg naar meer informatie of uitleg. Om zoveel mogelijk informatie te verkrijgen, gebruikte de interviewer verbale aanmoedigingen (“hmm”, “ja”) en werd doorgevraagd op de antwoorden van de open vragen (“Kunt u daar wat meer over vertellen?”, “Hoe bedoelt u dat?”, “Kunt u daar een voorbeeld van geven?”) (Baarda et al., 2013). Daarnaast werden enkele socio-demografische gegevens gevraagd, te weten geboortjaar, geboorteland en leeftijd waarop geïnterviewde werd geadopteerd.

2.3.1 Relatie met het gevonden familielid

Eerst werd gevraagd wanneer geïnterviewde voor het eerst dacht om zijn biologische familie te zoeken en wie hij wilde zoeken. Vervolgens werd gevraagd op welke leeftijd geïnterviewde daadwerkelijk ging zoeken. Daarna werd gevraagd wat het verhaal rondom de adoptie was. Wat was de aanleiding om op zoek te gaan naar de biologische familie. Tot slot werd gevraagd welk doel geïnterviewde voor ogen had vóór de ontmoeting.

2.3.2 Hereniging met de biologische familie

Allereerst werd gevraagd hoeveel jaren geleden geïnterviewde zijn biologische familie voor het eerst heeft ontmoet en wie hij heeft ontmoet. Daarna wat betrokkene vóór de tijd verwachtte van de ontmoeting. Vervolgens hoe de ontmoeting verliep en de duur ervan. Daarna werd gevraagd of de ontmoeting de verwachtingen die geïnterviewde ervan had ook had waargemaakt. Ook werd gevraagd of het verhaal rondom de adoptie werd aangevuld of veranderd met nieuwe informatie. Daarna werd gevraagd hoe de biologische familie reageerde op de hereniging en wat het bij geïnterviewde zelf los maakte.

2.3.3 Na de ontmoeting: relatievorming

Allereerst werd gevraagd of geïnterviewde na de eerste ontmoeting nog contact heeft gehad met zijn biologische familie en in welke vorm, telefonisch, schriftelijk, e-mail, face-to-face of anders. Daarna of betrokkene vóór de ontmoeting ook van plan was om zijn familie vaker te ontmoeten dan één keer. Als het van toepassing was dan werd gevraagd waarom het contact op enig moment was verbroken en hoe lang het contact nog had bestaan en of er een poging was ondernomen het contact te herstellen. Vervolgens werd gevraagd met welke familieleden de geïnterviewde het meeste contact had en de frequentie hierin. Aan geïnterviewde werd ook gevraagd om de relatie met zijn biologische familie te typeren door middel van één woord of korte omschrijving. Tot slot werd gevraagd of betrokkene in een bepaald opzicht positief verrast of teleurgesteld was in de relatie met zijn biologische familie.

2.3.4 Rol van Fiom

Tijdens het zoekproces en bij de voorbereiding op de ontmoeting en soms daarna werden de geïnterviewden in meer of mindere mate door Fiom begeleid. Eerst werd gevraagd hoe de geïnterviewde in aanraking was gekomen met Fiom. Daarna werden vragen over de begeleiding gesteld bij de aanleiding om te gaan zoeken, de hereniging met de biologische familie en na de ontmoeting, de relatievorming. Vragen betroffen hoe de zoekactie in zijn werk is gegaan en hoe

lang het traject heeft geduurd. Vervolgens waaruit de begeleiding in betreffende fase bestond, of geïnterviewde tevreden was over de geboden ondersteuning en waarover eventueel niet. Daarnaast werd gevraagd of geïnterviewde de hulp en begeleiding van Fiom aan anderen zou aanraden.

2.3.5 Afsluiting

Aan het eind van het interview is aan betrokkene gevraagd of hij nog iets wilde toevoegen aan het gesprek dat wellicht nog van belang kon zijn. De participant kreeg de mogelijkheid aangeboden om de resultaten van het onderzoek te ontvangen. Aan het eind werd participant bedankt voor deelname aan het interview.

2.4 Data-analyse

De audio-opnames van de interviews zijn anoniem getranscribeerd. Fiom ontvangt een bestand waarin de transcripten met participantennummers worden aangeduid. Verder worden er geen persoonsgegevens verstrekt. De transcripten van de interviews werden door één codeur geanalyseerd. Allereerst zijn per onderzoeksvraag relevante citaten geselecteerd. Vervolgens werd per onderzoeksvraag met inductieve analyse gezocht naar categorieën en thema's (Baarda et al., 2013). Voorafgaand aan de analyse was daarom meestal niet bekend welke categorieën binnen de variabelen gevonden zouden worden. In enkele gevallen werden variabelen met deductieve analyse ingedeeld in categorieën en antwoordopties conform relevante literatuur. Op het moment dat alle categorieën waren gemaakt, zijn de transcripten nogmaals gelezen om te controleren of alle informatie gebruikt was en of de categorieën een goede weergave vormden van de informatie die de participanten hebben gegeven.

3. Resultaten

3.1 Beschrijving van de participanten

In totaal hebben dertien interlandelijk geadopteerden deelgenomen aan de interviews (N=13). Het betrof acht vrouwen en vijf mannen. De gemiddelde leeftijd was 33 jaar. Jongste participant was 19 jaar en de oudste was 47 jaar. De geboortelanden waren: Sri Lanka (5), Colombia (2), Zuid-Korea, Thailand, Indonesië, Roemenië, Zwitserland en Nederland (afgestaan door Canadese familie). Negen participanten werden geadopteerd in hun eerste levensjaar, twee in hun tweede levensjaar en twee participanten op zesjarige leeftijd.

3.2 Aanleiding, verwachtingen en doelen vooraf en realisatie hiervan

Soms noemden de geïnterviewden meer dan één aanleiding voor hun besluit om te gaan zoeken. Tabel 1 geeft een overzicht van alle genoemde aanleidingen. Genoemde aanleidingen om te gaan zoeken waren op advies van de adoptieouders of anderen te gaan zoeken, psychische problematiek, het eigen moederschap en het feit dat de afstandsmoeder waarschijnlijk ook steeds meer op leeftijd kwam. Daarnaast werden genoemd, samenwonen, nu de financiële middelen voor de zoektocht hebben, de behoefte hebben om de biologische moeder te laten weten dat het goed gaat met haar afstandskind en een vakantie in het land van herkomst deed participant besluiten om te gaan zoeken.

Tabel 1 Aanleiding om te gaan zoeken (N=13)

Aanleiding	Aantal participanten	Citaat
Advies adoptieouders: “er klaar voor zijn, juiste leeftijd bereikt”	6	<i>“Ook omdat mijn broertje toen nog te jong was, we wouden wachten totdat hij ook ouder was zeg maar, 18 jaar, en zodra wij er klaar voor waren.”</i>
Psychisch problematiek	4	<i>“Ik ontwikkelde anorexia en in die periode ben ik naar Gent gegaan om daar stage te lopen en toen had ik foto’s meegenomen van mijn biologische moeder in een lijstje en toen hadden mijn ouders zoiets van volgens mij is het zo sterk aan het leven, dat het misschien verstandig is om te gaan zoeken.”</i>
Eigen moederschap	2	<i>“Ja ik denk toch mijn eigen moederschap.”</i>
Leeftijd afstandsmoeder	2	<i>“Ik wist dat mijn biologische moeder al wat ouder was.”</i>
Samenwonen	1	<i>“Nou mijn vriendin die kwam daarmee en dat heeft me wel aan het denken gezet.”</i>
Financiële middelen beschikbaar	1	<i>“Meer zoiets van nu we het geld en vermogen hebben, is het wel interessant om het te doen, want ja het zou jammer zijn dat als ik op een latere leeftijd er dan spijt van zou krijgen als ik het dan niet had gedaan. Ja en om dat te voorkomen en dan is de zoekkans natuurlijk ook weer heel anders dan als je het nu doet.”</i>
Biologische familie laten weten dat het goed gaat.	1	<i>“Ik denk dat dat ook de enige reden is dat ik ook naar mijn moeder ben gaan zoeken. Niet om weer een moederfiguur te krijgen, maar vanwege het gevoel wat zij misschien zou hebben bij hoe gaat het nou met mijn kind zeg maar.”</i>
Bezoek land van herkomst	1	<i>“Vakantie Indonesië.”</i>

Verwachtingen en doelen voorafgaand aan de ontmoeting liepen vaak door elkaar. Van de geïnterviewden had het merendeel uitgesproken verwachtingen en doelen voorafgaand aan de zoekactie en ontmoeting. Maar twee participanten hadden geen specifieke verwachtingen voor de ontmoeting. Zij gaven aan dat dat afhing van hoe het eerste contact zou verlopen. Eén participant gaf aan dat ze er niks van wilde verwachten omdat het dan ook niet tegen kon vallen.

“Dus ik ging er heel nuchter in en dacht we kunnen het altijd proberen. We kijken wel wat er uit komt.”

Participanten die wel verwachtingen hadden, gaven aan dat zij daar ook vaak over hadden nagedacht, gefantaseerd dat het heel mooi zou zijn maar zich ook wel ongerust hadden gemaakt omdat het om iemand gaat die je nog nooit hebt gezien, en je niet weet wat je kunt verwachten.

Het doel voor de zoekactie was vaak ook tweeledig. Van de geïnterviewden gaven er twaalf aan primair het doel te hebben om de biologische ouder(s), in eerste instantie de moeder, en ook verdere familie te willen ontmoeten. In tabel X wordt een overzicht gegeven van de genoemde doelen ten aanzien van de zoektocht. Veruit het meest genoemd was de wens tot een ontmoeting met de biologische ouder(s) of andere familie. Ook het zoeken naar herkenning of het verkrijgen van innerlijke rust wordt relatief vaak genoemd. Overige redenen waren het land van herkomst c.q. de leefomstandigheden willen zien, navragen van de reden van afstand, erkenning van bestaan en één participant had geen specifiek doel.

Tabel 2 Doelen ten aanzien van de zoektocht (N=13)

Doel	Aantal	
	participanten	Citaat
Ontmoeting biologische ouder(s)	12	<i>“Nou ik wist al wel dat mijn vader was overleden, oh nee dat was nog niet, maar ik had alleen maar een foto van mijn moeder en op de adoptiepapieren stond alleen maar haar naam en zo, dus naar haar gingen we op zoek.”</i>
Ontmoeting biologische familie	6	<i>“Misschien heb ik nog wel broers of zussen, dan kan ik hen vinden”.</i>
Herkenning zoeken	3	<i>“Dat zijn natuurlijk altijd dingen die je graag wilt weten als je geadopteerd bent en je woont hier in een andere omgeving, dan wil je natuurlijk altijd weten of jouw familie op jou lijkt en of je bepaalde dingen hebt van, ja dat zeggen wij natuurlijk ook zo vaak, dat heeft ‘ie van mij of dat heeft ‘ie van jou”.</i>
Verkrijgen van innerlijke rust	4	<i>“Ik ben ergens in die tussenliggende tijd ook wel aardig depressief geweest, ook zodanig dat ik niet meer mijn studie kon afmaken en ik relateerde dat niet direct aan de adoptie want wat ik al zei alles ging goed, ik had geen reden tot klagen, dus dan wil je ook niet denken dat het daarmee te maken heeft, maar dat had het wel, vooral ook met het onderdrukken van die gevoelens. Nou ja gaandeweg het proces om daaruit te komen, dacht ik ook dat wil ik natuurlijk niet nog een keer meemaken, dus als dat er iets mee te maken heeft moet ik daar wat mee.”</i>
Land van herkomst zien /leefomstandigheden	2	<i>“Gewoon om te kijken hoe het daar nou is het land en zo, hoe ze daar nu leven”.</i>
Navragen reden afstand	1	<i>“Ja, waarom mocht ik niet blijven en anderen wel.”</i>
Erkenning bestaan	1	<i>“Voorzover ik wist was ik geheimgehouden en ik wilde geen geheim meer zijn. Dus het doel, maar dat was natuurlijk aan mijn moeder of ze daar gehoor aan wou geven, was dat ze het zou vertellen aan mijn broers en zussen.”</i>
Geen specifiek doel	1	<i>“Ik ging zonder doel ernaar toe eigenlijk, zonder verwachtingen. Ik liet het op me afkomen gewoon.”</i>

3.3 Hereniging

Participanten hadden gemiddeld 4,5 jaar geleden hun biologische ouder/familie voor het eerst ontmoet. De periodes varieerden tussen minder dan één jaar en 18 jaar geleden.

Het verloop van de ontmoeting werd door alle participanten als positief ervaren. De ontmoeting was soms emotioneel, altijd reageerde de biologische ouder/familie blij en geïnteresseerd. Tegelijkertijd werden er factoren benoemd die enigszins hinderden bij de ontmoeting hoewel het positieve gevoel overheerste. Drie participanten noemden de communicatie met de biologische familie, het taalprobleem, en daardoor de aanwezige tolk. Ook werd eenmaal gezegd dat het eerste contact een beetje vreemd aandeed. Gemiddeld duurde de eerste ontmoeting ca. drie uren. Twee participanten hadden geen fysieke ontmoeting maar een briefwisseling met foto's. Beiden hebben dit als positief ervaren. Een participant zei over het eerste contact:

“Natuurlijk zijn er heel veel verschillen en vooral in taal en sommige gebruiken dat wel, maar ik vond het opvallend hoeveel overeenkomsten er waren, ook in de manier van met elkaar omgaan en grapjes maken.”

Het verhaal rondom de adoptie werd tijdens of na de ontmoeting met de biologische ouder bij alle participanten aangevuld of veranderd door nieuwe informatie. Een participant daarover:

“Ja er was wel wat verwarring ook over, we hebben onze biologische vader niet ontmoet, omdat onze biologische moeder aangaf dat hij niet meer in leven was, alleen toen kwamen er wel wat verhalen vanuit andere familieleden, dat onze moeder vreemd was gegaan en dat de adoptie ook had plaatsgevonden omdat onze vader alcoholproblemen had en dat waren dingen die wij natuurlijk niet wisten.”

Terugkijkend op de zoekactie en het verloop van de ontmoeting vinden alle participanten dat hun verwachtingen en doelen zijn gerealiseerd. Zoals deze participant:

“Ja het is een stukje, je kunt je vinger dan ergens op leggen, van dit is mijn familie die in Thailand zit en daar ben ik ook heel trots op en ik vond dat fantastisch, hartstikke mooi.”

Van de participanten geven er vier aan dat zij tegelijk enigszins teleurgesteld zijn in de ontmoeting en niet al hun verwachtingen en doelen hebben kunnen realiseren. In Tabel 3 staat een overzicht van de redenen voor de teleurstelling. Redenen die worden genoemd zijn dat er geen duidelijke reden voor de afstand wordt gegeven, de ontmoeting roept weer nieuwe vragen op over de afstand en familie, participant kreeg er nieuwe problemen bij zoals de (financiële) hulpvragen van de biologische familie en één participant gaf aan, dat ze -in tegenstelling tot wat ze altijd verwachtte- totaal geen liefde voelde toen ze haar biologische moeder ontmoette.

Tabel 3: Redenen voor teleurstelling bij de hereniging (N=5)

Reden teleurstelling	Aantal	
	participanten	Citaat
Nieuwe problemen (aangetroffen situatie)	2	<i>“Toch een beetje rust toch, maar je krijgt er ook een hele hoop problemen weer bij.”</i>
Geen duidelijkheid afstand	1	<i>“Het verhaal blijft natuurlijk en dat is nu nog, dat zal nooit veranderen waarom houdt ze tien kinderen en mag die elfde daar niet blijven.”</i>
Roept nieuwe vragen op	1	<i>“Ja deels wel en deels niet omdat het ook wel veel vragen oproept.”</i>
Geen liefde voelen	1	<i>“Wat ik wel vrij direct merkte was dat ik gewoon geen liefde voelde voor haar en dat had ik ook wel altijd verwacht van op het moment dat ik haar zie of eigenlijk tot aan de ontmoeting heb ik altijd wel veel van haar gehouden.”</i>

3.4 Relaties na de ontmoeting en de kwaliteit hiervan

Het merendeel (N=10) van de geïnterviewden vertelde voor de hereniging nog geen duidelijk beeld te hebben of en hoe het contact na de hereniging zou worden voortgezet. Een participant daarover:

“Nou, ik denk dat het meer afhing van hoe het contact zou verlopen. Niet dat we van tevoren al het idee hadden van als we ze zien dan houden we ook contact. Dat hadden we niet zo van tevoren met elkaar besproken.”

Drie geïnterviewden gaven aan wel van te voren al van plan te zijn geweest om het contact in de een of andere vorm in stand te houden. Zoals deze participant:

“Ja, ik had heel sterk zoiets van ik heb ze niet eerst gezocht om ze daarna ook weer los te laten.”

De ruime meerderheid (N=10) had na de eerste ontmoeting vaker contact gehad met de biologische ouder en/of andere leden van de familie. De overige drie participanten hadden geen contact (meer): één geïnterviewde gaf aan genoeg te hebben aan een (schriftelijke) kennismaking met zijn biologische moeder en het daarbij te laten, een tweede participant had het bij een schriftelijke kennismaking gelaten om de privacy van de moeder te beschermen, de derde participant had op het moment van het onderzoek geen contact meer met haar biologische ouder en familie omdat het contact voornamelijk draaide om (financiële) hulpvragen van de biologische familie.

De frequentie van het contact varieert van bijna iedere dag contact tot minder dan een keer per 2-3 maanden. De wijze waarop varieert eveneens en verloopt via sociale media zoals Facebook, WhatsApp of vergelijkbare alternatieven, evenals per Skype, mail of brief. Een participant daarover:

“We hebben natuurlijk gegevens uitgewisseld en via WhatsApp en vooral via Facebook zijn er regelmatig contacten over en weer.”

De frequentie van het contact wordt hoger naarmate er meer gebruik wordt gemaakt van sociale media. Met sociale media varieert het contact van één of meerdere keren per dag of om de dag, contact per brief of mail vindt ongeveer eenmaal per twee of drie maanden plaats. De meeste geïnterviewden maken samen met neven en nichten en/of halfbroers- en zussen gebruik van sociale media. De biologische ouder kan meestal sociale media niet gebruiken door gebrek aan kennis of beschikbaarheid. Communicatie is vaak lastig met de biologische ouder maar ook met de rest van de familie omdat men geen Engels spreekt. Enkele participanten of de familieleden maken gebruik van een tolk of vrijwilliger bij de communicatie, bijvoorbeeld bij het opstellen van een brief of mail.

3.5 Typering van het contact

Vier participanten omschreven hun relatie met hun biologische familie als het gevoel te hebben dat het familie is, hoewel er niet altijd frequent contact was over en weer was men hier tevreden over. Onderzoeker heeft de omschrijvingen van de relatie door geadopteerde getypeerd als: close, close but not too close, distant, tense, ambivalent, searching, no contact of anders, gebaseerd op het onderzoek van Gladstone & Westhues (1998). In Tabel 4 wordt een overzicht gegeven van alle typeringen. Het kwam voor dat er onderscheid was tussen wel een familieband voelen met de (half)broers en –zussen maar deze familieband niet zo sterk voelen met de biologische ouder. De verklaring die hiervoor werd gegeven was, dat de biologische moeder niet zo gemakkelijk benaderbaar was, of geen openheid van zaken kon of wilde geven over het afstand doen destijds of de biologische vader. Deze niet beantwoorde vragen en de gevoelens hierover, speelden niet mee in het contact met de (half)broers en -zussen.

Tabel 4: Relatietypering conform Gladstone & Westhues (1998) (N=13)

Omschrijving Relatie (typering)	Aantal respondenten	Citaat
Close (frequent contact, 'close' gevoel bij de relatie, 'familie')	3	<i>"Ja het voelt wel als familie. Ja absoluut."</i>
Close but not too close (minder contact, wel zelfde gevoel/tevredenheid hierover)	1	<i>"Ik probeer wel per dag of om de dag wel een berichtje of iets van me te laten horen of even te vertellen wat ik aan het doen ben, of iets bijzonders of zo. Ik probeer dat wel over te brengen, dat komt van hun kant ook zo wel."</i>
Distant (afstandelijk, gereserveerd, terughoudend, niet ontevreden over frequentie)	3	<i>"Dus ik heb een bloedband met haar, maar als ik voor mezelf spreek een bloedband is niet zo waardevol als je niet een emotionele en een sociale band met degene hebt."</i>
Tense (spanning, contact neemt ook snel af)	1	<i>"Nou de laatste brieven die wij nog van hun hebben gekregen dat waren twee brieven heel snel achter elkaar, dat ze hem heel graag wilden zien en waar die nou bleef en dat soort dingen meer en daar heeft Tim niet op gereageerd."</i>
Ambivalent (beperkt contact, wil meer contact maar ervaart geen relatie)	3	<i>"Ja, soms denk ik ze merkt het niet, maar die relatie is er niet. Dat had ik al toen ik mijn oma voor het eerst zag dat ik daar een ander gevoel bij had, een andere connectie dan bij mijn moeder."</i>
Searching (frequent contact, zoekend naar goede vorm)	1	<i>Ja, heel oppervlakkig eigenlijk, het is niet echt zo dat ze elke keer een brief schrijven of zo, je probeert wel in contact te blijven met elkaar, dat wel."</i>
No contact	1	<i>"Er is geen contact".</i>

3.6 Verrassing of teleurstelling

Tien participanten waren in een bepaald opzicht positief verrast of juist teleurgesteld in de relatie met hun biologische ouder en/of familie. In Tabel 5 staat een overzicht van genoemde redenen. Meest genoemd werd dat het een warme biologische familie was, ook het contact met een volle broer of zus van wie het bestaan onbekend was werd relatief vaak genoemd, ook waren er drie participanten die niets positiefs konden noemen. Acht geïnterviewden gaven aan ook wel in een bepaald opzicht teleurgesteld te zijn in de relatie met de biologische familie. In Tabel 5 staat eveneens een overzicht van de aard van de teleurstellingen. Meest wordt toch genoemd dat het contact slechts oppervlakkig blijft en/of er geen openheid van zaken wordt gegeven, daarnaast is er de tegenstelling rijk-arm, en een participant gaf aan dat zijn biologische familie veel meer van het contact verwachtte dan hijzelf.

Tabel 5: Genoemde redenen voor positieve verrassingen en teleurstellingen in de relatie (N=13)

Aantal		
Reden positieve verrassing	participanten	Citaat
Fijne biologische familie	7	<i>“Ja het zijn aardige mensen met een warm karakter.”</i>
Onverwachte broer of zus	3	<i>“Onze volle zus, als we de zoektocht niet waren begonnen, hadden we nooit geweten van haar bestaan”.</i>
Geen verrassing	3	<i>“Nee.”</i>

Aantal		
Reden teleurstelling	respondenten	Citaat
Oppervlakkig contact/geen openheid van zaken	4	<i>“Ik had wel graag gewild dat het anders zou verlopen en dat ik op een bepaalde manier wel contact zou kunnen maken met mijn moeder. En misschien is dat een teleurstelling, dat ik weet dat dat nooit gaat gebeuren, maar dat is gewoon wat ik heel jammer vind”.</i>
Tegenstelling rijk-arm	3	<i>“De teleurstelling is meer van we are poor and you are rich maar dat wisten we eigenlijk bij voorbaat al wel dus dat kwam niet als een verrassing.”</i>
Biologische familie wil meer contact	1	<i>“Vooral omdat sommige familieleden veel te veel willen.”</i>
Geen teleurstelling	5	<i>“Het is natuurlijk fijn als iemand van zichzelf al best wel veel praat en vertelt, dus dat zou fijner zijn geweest, want zij is redelijk op de achtergrond, hè stil, maar ik ben daar niet teleurgesteld over, nee zeker niet. Nee, dat komt ook gewoon doordat de rest van de familie heel open is.”</i>

Hoewel het merendeel van de geïnterviewden aangaf wel rekening te houden met financiële hulpvragen of het verzoek om spullen, werd dit ook wel als teleurstellend ervaren en moeilijk door het dilemma hoe daar op een verstandige manier mee om te gaan. Enerzijds wilde men graag de relatie in stand houden maar anderzijds ook niet als bank gaan fungeren.

3.7 Oorzaak van het niet voortzetten van het contact na de hereniging

Drie geïnterviewden van de dertien participanten gaven aan dat het contact met de biologische familie na verloop van tijd toch is verbroken. De redenen werden door onderzoeker ingedeeld in structurele factoren, interactieve factoren, motiverende factoren, normen en vooruitzichten biologische familie of anders. Deze opties zijn gekozen aan de hand van literatuur over de invloed van verschillende factoren op de ontwikkeling van een relatie (Gladstone & Westhues, 1998). In Tabel 6 wordt een overzicht gegeven van de factoren die van invloed waren op het niet voortzetten van het contact. Bij twee geïnterviewden kan als oorzaak voor het verbroken contact met de biologische familie het verschil in levensstijl (tegenstelling rijk-arm) worden aangeduid, dit is een structurele factor. Bij één geïnterviewde was de interactie met de biologische ouder de oorzaak van het verbroken contact, een interactieve factor. Enkele participanten hebben pogingen gedaan om het contact te herstellen met wisselend succes wat te wijten is aan gebrek aan moderne communicatiemiddelen of de psychische gesteldheid van de biologische ouder.

Tabel 6: Factoren van invloed op niet voortzetten contact (N=3)

Factoren van invloed	Aantal participanten	Citaat
Structurele factor (bijv. reisafstand, reiskosten, verschillende levensstijl)	2	<i>“Maar ja daarna merkten we dat ook andere familieleden gingen vragen om dingen en op een gegeven moment hadden we ook nog geschreven van we willen weer langskomen in een bepaalde periode, maar toen had onze biologische moeder gezegd van nee het komt nu even niet uit want ik ga naar een of ander bedevaartsoord, dus het kwam er eigenlijk op neer dat we niet welkom waren, dat vonden we ook heel vreemd en toen hebben we gezegd nou als het zo gaat, dan hoeft het niet meer. Dus toen hebben we nog wel een brief gehad maar daar hebben we ook niet meer op gereageerd.”</i>
Interactieve factor (bijv. houding adoptief familie, interactie met biologische familie)	1	<i>“Totdat ze van de ene op de andere dag daar weg is gegaan zonder iets te zeggen, toen is ze ruim een maand spoorloos geweest, tot we ontdekten waar ze zat maar toen was er vervolgens geen contact meer mogelijk. Ze zit weer terug in de jungle, ze heeft geen telefoon, geen brievenbus, dus communiceren is gewoon niet mogelijk.”</i>

3.8 Hulp en begeleiding van Fiom vóór, tijdens en na het zoekproces

Alle dertien geïnterviewden zijn tijdens de zoekfase op de een of andere manier begeleid door Fiom. In Tabel 7 staat weergegeven hoeveel geïnterviewden van welke vorm van begeleiding gebruik heeft gemaakt. De begeleiding varieerde per casus nogal en bestond in ieder geval uit een of meer gesprekken met een Fiom-medewerker (N=13), dat wil zeggen minimaal een intakegesprek, een of meerdere contactmomenten tijdens het zoekproces en een evaluatie na de hereniging. Alle geïnterviewden vertelden dat ze voor de start van het zoekproces een intakegesprek met een Fiom-medewerker hebben gehad. In het intakegesprek werd de reden en motivatie voor de start van de zoekactie achterhaald en geïnterviewde werd verteld hoe het verloop van het zoekproces er uit ging zien.

De begeleiding gedurende het zoekproces verschilde nogal per geïnterviewde. Binnen Fiom was ook niet één standaard begeleidingstraject afgesproken en per rayon konden hulpverleners hier zelf ook invulling aan geven. Nagenoeg alle geïnterviewden gaven te kennen dat zij wel een bepaalde vorm van begeleiding hadden gehad tijdens het zoekproces. Vier van de dertien geïnterviewden gaven aan dat ze vaak lange tijd niets hoorden over de stand van zaken en dan zelf contact opnamen. Dit werd door participanten als frustrerend ervaren. Liever werden ze frequent op de hoogte gehouden, óók als er niets te melden viel.

Tijdens het zoekproces en daarna was er voor een deel van de geadopteerden de mogelijkheid om deel te nemen aan een “zoekersgroep”. Deze faciliteit, beschikbaar in rayons in het westen van het land, is vanwege de bezuinigingen bij Fiom opgeheven in 2013. Vijf geïnterviewden hadden deel genomen aan een zoekersgroep. Een zoekersgroep was een gespreksgroep voor geadopteerden die in groepsverband bij het zoektraject werden begeleid. Het doel van deze groep was het zoekproces op gang te brengen, de voortgang te bespreken, aanvullende informatie te geven en met andere aanwezigen ervaringen uit te wisselen. Het was een doorlopende groep en bijeenkomsten vonden eenmaal in de twee weken plaats. De geïnterviewden die hadden deelgenomen aan de zoekersgroep ervoeren die als nuttig maar ook heftig door alle emoties van anderen.

Eén geïnterviewde wist zich nog expliciet te herinneren dat zij in een persoonlijk gesprek was voorbereid op de a.s. ontmoeting met haar biologische moeder. Enkele geïnterviewden gaven aan dat er waarschijnlijk nog door de begeleider gebeld of gemaild was vlak voor de ontmoeting, overige geïnterviewden wisten zich hier niets meer over te herinneren. Na de ontmoeting houdt het begeleidingstraject van Fiom in principe op. De hulpverlener evalueert met geadopteerde de ontmoeting en daarna stopt de begeleiding. Twee geïnterviewden hebben gebruik van gemaakt van de evaluatie. Het merendeel (N=11) van de geïnterviewden heeft het contact beperkt tot een korte terugkoppeling over de ontmoeting en aangegeven geen behoefte te hebben aan verdere begeleiding.

Tabel 7: Begeleiding vóór, tijdens en na het zoekproces door Fiom (N=13)

Begeleiding	Aantal geïnterviewden	Citaat
Intakegesprek	13	<i>“Ik denk dat er vooral in het begin, toen ik ben gestart, dat er wel heel goed is overlegd van kun je het mentaal aan om de zoektocht te gaan starten en daar ben ik ook wel heel blij mee dat ze daar heel goed naar hebben gekeken.”</i>
Begeleidingsgesprek(ken) tijdens zoekproces (positieve ervaringen of geen opmerkingen)	9	<i>“Nou sowieso de gesprekken met Fiom zijn altijd waardevol geweest, vanwege de betrokkenheid en de manier waarop het Fiom omgaat met de geadopteerden en ook met de adoptieouders en hoe noem je dat, de afstandsouders heet dat geloof ik. Alle drie de facetten pakt het Fiom met heel veel respect op”.</i>
Begeleidingsgesprek(ken) tijdens zoekproces (negatieve ervaringen; gebrekkige communi- catie over verloop zoek- proces)	6	<i>“Als er niets te melden valt, dan is dat misschien een reden, maar ik ben eigenlijk niet op de hoogte gehouden van de gang van zaken tijdens die zoektocht en dat is toch wel iets was je als ouders en geadopteerde eigenlijk zou willen, dat je dan zeg maar 1 keer per maand gebeld wordt van joh, we zijn bezig maar het lukt allemaal nog niet of we hebben dit geprobeerd, we zijn daar en daar geweest. We zijn niet op de hoogte gehouden van de gang van zaken tijdens de zoektocht.”</i>

		Aantal	
Begeleiding		geïnterviewden	Citaat
Deelname zoekersgroep tijdens zoekproces (opgeheven in 2013)		5	<i>“Ik mocht ook meedoen met een zoekgroep, die er toen nog was, dus dat kinderen die geadopteerd zijn en ook kinderen van Duitse soldaten, die naar hun vader op zoek waren, die zaten samen in een zoekgroep en die konden ervaringen uitwisselen, nou ja emoties die erbij komen. Ja voor mij was dat heel waardevol. Maar ook zwaar omdat je ook geconfronteerd wordt met de emoties van anderen en dan leef je ook weer mee. Dus het is niet makkelijk of zo, maar wel waardevol.”</i>
Vorbereiding op a.s. ontmoeting met biologische ouder		1	<i>“Nou ze hebben ons zeg maar voordat we de reis gingen maken, hebben we een week van tevoren nog wel een gesprek gehad, nou toen hebben we de laatste puntjes op de i gezet en nog wat besproken.”</i>
Nazorg: na de ontmoeting (Evaluatie na hereniging met biologische ouder; contact met hulpverlener Fiom)		2 gebruik van gemaakt 11 niet nodig of niet gemist	<i>“Ja, door middel van mail verkeer en telefonische gesprekken.”</i> <i>“Nee, maar dat hebben ze wel aangeboden, maar dat heb ik niet gedaan nee. Achteraf denk ik misschien was het toch wel beter geweest maar toen dacht ik van het is wel goed, ik ben nog heel blij en dan tref ik allemaal van die problemen, en dat wou ik niet”.</i>

Elf geïnterviewden hadden de biologische ouder en/of familie ook fysiek ontmoet. De kwaliteit van de begeleiding ter plekke, die door een buitenlandse correspondent werd uitgevoerd, werd wisselend beoordeeld. In Tabel 8 staat een overzicht van de ervaringen. Het merendeel beoordeelde de begeleiding in het land van herkomst als positief, in alle gevallen werd geïnterviewde voorbereid op de ontmoeting, begeleidde de correspondent de ontmoeting en trad deze op als tolk. Twee geïnterviewden waren ook ontevreden. Beiden werden geconfronteerd

met een, in hun ogen, exorbitant hoge declaratie. Beide geïnterviewden gaven aan dat ze een actieve rol van Fiom hierin misten. De correspondent in het land van herkomst is geen medewerker van Fiom maar wordt wel door Fiom ingeschakeld. Geadopteerden zien en beoordelen de correspondent als onderdeel van Fiom.

Tabel 8: Begeleiding in het land van herkomst (N=11)

Begeleiding in het land van herkomst	Aantal geïnterviewden	Citaat
Begeleiding ter plekke voor en tijdens de ontmoeting (hulp correspondent)	9 Begeleiding positief	<i>“Nou ja toen heeft Surin, de contactpersoon in Thailand, ons bij wijze van spreken verder aan de arm meegenomen en heeft ons daar klaargestoomd voor de ontmoeting en zo. Ja dat was wel heel fijn.”</i>
	2 Begeleiding negatief	<i>“Maar zegt ‘ie voor die twee ontmoetingen wil ik wel een x-bedrag, dat was een beetje absurd veel, die wou voor twee ontmoetingen iets van 500 euro, echt een bedrag waarvan ik denk van hè, alsof hij er een beetje misbruik van wil maken.”</i>

4. Discussie en conclusie

Het doel van dit onderzoek was om inzicht te verschaffen in de ervaringen bij de ontwikkeling en bestendiging van een relatie tussen de interlandelijk geadopteerde en de biologische familie in de eerste en tweede graad met als centrale vraagstelling: Wat betekent de hereniging met de biologische familie voor de geadopteerde?

4.1 Verwachtingen en doelen

Van de geïnterviewden had het merendeel uitgesproken verwachtingen en doelen voorafgaand aan de zoekactie en ontmoeting. Verwachtingen en doelen voorafgaand aan de ontmoeting liepen daarbij wel vaak door elkaar. Het doel voor de zoekactie was vaak ook tweeledig. Het meest genoemd werd de wens tot een ontmoeting met de biologische ouder(s) of andere familie, ook kwam voor het zoeken naar herkenning, het verkrijgen van innerlijke rust en navragen van de reden van afstand. Dit komt overeen met de resultaten uit eerder onderzoek van Van Berkel

en Kaptein (2004) maar dit betreft binnenlands geadopteerden. Eén genoemde wens in dit onderzoek “erkenning van mijn bestaan” komt daarbij niet naar voren in het onderzoek van Van Berkel en Kaptein (2004).

Kennelijk hopen geadopteerden, naast een ontmoeting met de biologische moeder, op gunstige effecten op hun eigen psychisch welzijn en meer informatie om de gaten in hun levensverhaal te dichten. Er zijn twee thema's die aan de verwachtingen en doelen ten grondslag lijken te liggen en daarmee de belangrijkste motieven vormen voor het starten van een zoekactie. Ten eerste de blijdschap over de overeenkomst in uiterlijk en karakter met de afstandsmoeder en/of haar familie. Ten tweede de informatie die geadopteerde krijgt over de geboorte en afstand, zodat het levensverhaal van geadopteerde daarmee kan worden aangevuld en waarmee de geadopteerde zichzelf beter kan leren kennen.

4.2 Relaties na de ontmoeting

Er zijn nog maar weinig studies verricht naar de ontwikkeling van relaties op de lange termijn na de hereniging. Aan een ontmoeting met de biologische familie kleven positieve en negatieve kanten. De positieve stemming van de geadopteerden neemt na de ontmoeting in de loop van de tijd wat af. Uit dit onderzoek blijkt dat geadopteerden positieve verrassingen in de relatie ervaren maar ook teleurstellingen. Verrassingen hebben betrekking op een onverwachte (volle) broer of zus en een vriendelijke ontvangst in de familie. Teleurstellingen zijn er iets minder en ook diverser van aard. Er worden moeilijkheden gesignaleerd in het contact, of de psychische gesteldheid van de biologische moeder maakt contact lastig of de biologische moeder is toch niet de moederfiguur waarnaar men op zoek is. Dit komt niet overeen met onderzoeken van Sachdev (1989), Pacheco & Eme (1993) en Van Berkel en Kaptein (2004) waarin zij concluderen dat de teleurstellingen in het contact overheersen. Echter op het moment van dit onderzoek hebben twee van de dertien participanten twijfels over voortzetting van de relatie, waardoor de resultaten nagenoeg overeenkomen.

Alle participanten zijn van mening dat hun relatie met de biologische ouder(s) en/of familie in de loop der tijd van gelijke aard is gebleven. Het gelijk zijn gaat twee kanten op. Als bij de eerste ontmoeting het contact moeizaam verloopt of het idee er is dat de biologische moeder niet open en eerlijk is, verbetert het contact na verloop niet maar verslechtert ook niet. Als bij de eerste ontmoeting het positieve gevoel overheerst en er een soort warm familiegevoel bestaat, verandert dit ook niet, ook deze relatie blijft gelijk in positieve zin. Vergeleken met resultaten uit bestaande onderzoeken wijkt dit af. Uit voorgaande onderzoeken blijkt dat relaties na de hereniging weliswaar variëren in vorm en hoogte- en dieptepunten ervaren maar zich na

verloop van tijd verdiepen en in een rustiger vaarwater komen (Sachdev, 1992, Passmore & Feeney, 2009). Dit gaat echter over relaties van een half tot vier jaar na de ontmoeting. Een vergelijking met resultaten uit bestaande onderzoeken naar relaties op de langere termijn kan op dit punt niet worden gemaakt daar hier, voor zover bekend, geen onderzoek naar is gedaan.

Centrale vraag in dit onderzoek was wat de hereniging met de biologische familie betekent voor de geadopteerde. Voor de geadopteerde start een nieuwe fase in het adoptieproces vanaf het moment dat hij de biologische ouder en familie ontmoet. Geadopteerden en afstandsmoeders willen wel contact houden maar de vorm die dit moet krijgen is in veel gevallen voor en direct na de ontmoeting nog niet duidelijk. De ontwikkeling van een relatie(-vorm) wordt door veel factoren beïnvloed zoals de taalbarrière, cultuurverschillen, het niet (volledig) verstrekken van informatie door de afstandsmoeder, de verschillen in sociaaleconomische status, levensomstandigheden en geestelijke gezondheidsproblematiek. De geadopteerde en de afstandsmoeder hebben geen gezamenlijk verleden om een relatie op te baseren. Het enige dat hen vooralsnog bindt is een biologische band. De implicatie hiervan is dat de relatie erg kwetsbaar is en partijen moeten zoeken naar een passende vorm van contact.

Als participanten op enig moment geen contact meer hebben met hun biologische familie, is in het kader van de onderzoeksvraag relevant om de reden daarvan te kennen. Als oorzaak voor het verbreken van het contact noemden geadopteerden de tegenstelling arm-rijk en de psychische gesteldheid van de ouder. Dit betreffen respectievelijk structurele en interactieve factoren als oorzaak voor het niet voortzetten van het contact. De uit het onderzoek van Gladstone en Westhues (1998) geconstateerde motiverende factoren en de normen en vooruitzichten van de biologische familie speelden bij de participanten geen rol. Dit kan verklaard worden door het kleine aantal participanten dat geen contact (meer) had. Participanten die geen contact meer hadden met de biologische familie, werden daarbij niet begeleid door Fiom. Onderzocht dient te worden of bij geadopteerden met verbroken contact breed de behoefte bestaat voor hulp en begeleiding bij de acceptatie hiervan of herstel van het contact.

4.3 Hulp en begeleiding

Alle participanten zijn tijdens de zoekfase begeleid door Fiom. Het proces startte met een intakegesprek met een Fiom-hulpverlener. Tot 2013 was er in rayons in het westen van het land daarbij de mogelijkheid om deel te nemen aan een zoekersgroep (groepsbijeenkomst eenmaal in de veertien dagen). Naast deze groepsbijeenkomsten waren er ook individuele gesprekken met een hulpverlener. Vier van de participanten gaven aan graag frequenter op de hoogte te zijn gesteld van de stand van zaken van het zoektraject, ook als er niets te melden valt. Ook worden

er kritische vragen gesteld bij de hoogte van de gefactureerde bedragen betreffende de lokale contactpersonen in het buitenland waar Fiom gebruik van maakt. Bij vrijwel alle participanten in dit onderzoek is de nazorg geëindigd na de ontmoeting. In een aantal gevallen is er nog telefonisch- of mailcontact geweest direct na de ontmoeting maar daarna houdt de begeleiding op. Geadopteerden gaven ook zelf aan niet langer behoefte te hebben aan begeleiding omdat hun doel, de hereniging, was bereikt. Enkele participanten hadden hier achteraf bedenkingen over vanwege de problematiek waar ze mee geconfronteerd werden.

De hereniging met de biologische familie is meestal voor beide partijen een bevredigende gebeurtenis maar hoe de situatie zich daarna ontwikkelt blijkt pas na verloop van tijd. Er lijkt een discrepantie te bestaan tussen de toekomstige contactwensen van biologische ouder en haar familie en geadopteerden. De afstandsmoeders en de familieleden willen het afgestane kind vaker zien en de familie heeft verder nogal hoge verwachtingen van de toekomstige relaties. De geadopteerde worstelt met de manier om deze relatie vorm te geven qua frequente contactmomenten, bezoeken aan de familie en het wel of niet voldoen aan (financiële) hulpvragen. Fiom zou een belangrijke rol kunnen spelen in de begeleiding van de geadopteerde na de ontmoeting omdat juist dan zich nieuwe vragen en problemen aandienen. Echter na de evaluatie van de ontmoeting eindigt de begeleiding door Fiom. De zoekersgroepen zijn in het kader van teruglopende financiën opgeheven. Tegelijkertijd dringt zich de vraag op of deze tweewekelijkse groepsbijeenkomsten nog passen bij de huidige tijd en doelgroep.

Aanbevolen wordt een grootschaliger behoeftenonderzoek (bij voorkeur kwantitatief) uit te voeren onder geadopteerden die hun biologische familie hebben ontmoet, om nader te onderzoeken wat precies hun vragen en behoeften zijn ná de hereniging en hoe dit het best door Fiom kan worden ondersteund en in welke vorm. Begeleiding zou kunnen gebeuren in de vorm van een online platform dat een ontmoetingsplek vormt voor internationaal geadopteerden, eventueel aangevuld met frequent geplande themabijeenkomsten waar een open inschrijving voor geldt. Begeleiding hoeft niet altijd te gebeuren door Fiom-medewerkers, zoals maatschappelijk werkers. De mogelijkheid dient onderzocht te worden of samenwerking met vrijwilligers en ervaringsdeskundigen mogelijk is, waarbij de begeleiding en coördinatie van hen wordt uitgevoerd door een Fiom-medewerker.

Vier participanten gaven aan dat zij nauwelijks actief tussentijds geïnformeerd werden over de stand van zaken van hun zoekactie. Fiom hanteert de handelwijze dat als er geen bericht is, er ook geen contact wordt opgenomen. Door de zoekactie uit handen te geven, kan de geadopteerde niet anders dan een afwachtende en passieve houding aannemen, tegelijkertijd zijn de verwachtingen hooggespannen en duurt alles te lang. Dit wordt door participanten als

frustrerend ervaren. Bij enkele participanten was er sprake van gebrekkige dossieroverdracht. Communicatie tijdens het zoekproces is dus van groot belang. Onderzocht dient te worden of de oplossing zou kunnen liggen in een online cliëntdossier waar de geadopteerde met een eigen account op kan inloggen. Hulp en advies kan via dit inlogaccount worden gevraagd en gegeven en in het online dossier kan de geadopteerde alle stappen in het traject op de voet volgen.

4.4 Nieuwe media

Het merendeel van de relevante onderzoeken is uitgevoerd voordat de “nieuwe media” beschikbaar was, in het bijzonder in de ontwikkelingslanden. Er is geen onderzoek bekend waarin de rol van sociale media in het contact tussen geadopteerde en biologische familie expliciet wordt benoemd. Met nieuwe media worden dragers zoals pc's en smartphones bedoeld in combinatie met (mobiele) internettoepassingen zoals Skype, Facetime en sociale netwerksites zoals Facebook, WhatsApp, Twitter e.d. (de sociale media). Uit de interviews bleek dat nieuwe en sociale media een belangrijke rol speelde bij de facilitering van het contact tussen geadopteerde en diens biologische familie. Contact onderhouden wordt hierdoor laagdrempeliger en frequenter. Communicatie wordt gemakkelijker want men is niet afhankelijk van een tolk dankzij bijvoorbeeld Google Translate. Facebook is wereldwijd het grootste sociale netwerk met 400 miljoen gebruikers, 25% maakt al gebruik van de mobiele versie van Facebook. En dit gaat alleen maar meer worden. De grootste groei op online gebied zal de komende jaren in Afrika en Azië te zien zijn (www.marketingfacts.nl). Er dient nader kwantitatief onderzoek te worden verricht naar de rol van sociale media in het contact na de hereniging zodat in beeld kan worden gebracht óf en hoe Fiom hierbij kan ondersteunen.

4.5 Bekendheid Fiom bij geadopteerden

Dit betreft een relatief klein onderzoek onder 43 interlandelijk geadopteerden. Dit zijn de beschikbare dossiers van interlandelijk geadopteerden (met ontmoeting biologische ouder) die zijn begeleid door Fiom over de periode 2004 tot 2014. Dit relatief kleine aantal dossiers is opmerkelijk omdat in Nederland ca. 350-400 adopties uit het buitenland per jaar plaats vinden. Dit aantal is al een aantal jaren stabiel. Op basis van de literatuur kan worden gezegd, dat 50% van de geadopteerden gaat zoeken. Per jaar zullen er dus ongeveer 200 geadopteerden zelf een zoekactie starten of een instantie vragen voor hen te gaan zoeken. In 2014 heeft Fiom 40 adoptiegerelateerde zoekacties gestart (www.Fiom.nl, 2015). Er zijn dus ca. 160 geadopteerden die elders hun mogelijkheden beproeven. Op websites van adoptieverenigingen bijvoorbeeld wordt Fiom een enkele keer vermeld en vaak met summiere en verouderde informatie. De vraag

dringt zich op of zoekende geadopteerden de organisatie Fiom wel voldoende weten te vinden dus aanbevolen wordt om nader te onderzoeken hoe Fiom meer zoekende geadopteerden kan bereiken.

4.6 Folluw up onderzoek

Dit onderzoek werd uitgevoerd onder interlandelijk geadopteerden. De geadopteerden die recentelijk, twee jaar of korter geleden, zijn herenigd zijn daarbij oververtegenwoordigd (N=8). Dit geeft mogelijk een positief vertekend beeld van de onderzoeksresultaten. Aanbevolen wordt om een standaard folluw up onderzoek te integreren in de werkwijze van Fiom. Gedacht kan worden aan een vragenlijst in een online cliëntdossier dat eventueel ook door cliënt zelf is aan te vullen. Structurele monitoring en dossiervorming voor onderzoeksdoeleinden én hulpverlening (bijvoorbeeld eenmaal per jaar een korte vragenlijst over aspecten zoals contactfrequentie, hulpvragen, psychische gesteldheid) levert voldoende respons op voor vervolgonderzoek. De resultaten hiervan kunnen als basis dienen voor een adequate toekomstbestendige begeleiding.

4.7 Sterke kanten en beperkingen onderzoek

Een positief punt van deze studie is om voor kwalitatief onderzoek in de vorm van een interview te kiezen in plaats van kwantitatief onderzoek, bijvoorbeeld een vragenlijst. Doordat er in het interview ook open vragen waren, die er in een vragenlijst niet zijn, kon waarschijnlijk rijkere informatie worden verzameld dan met een vragenlijst en bijbehorende antwoordschalen. Dit heeft als positieve uitkomst, dat doelstellingen, verwachtingen en redenen in relatie tot het contact van geadopteerde en biologische ouder individueel in kaart kon worden gebracht.

Onderzoek waarbij heel specifiek de populatie interlandelijk geadopteerden wordt gekozen, komt bijna niet voor en is dus uniek in zijn soort. Bovendien is dit onderzoek uitgevoerd in het “nieuwe media”-tijdperk. Oudere onderzoeken houden hier nagenoeg geen rekening mee.

Het onderzoek kent ook enkele beperkingen. De steekproef met dertien participanten is klein en daardoor mogelijk niet representatief voor alle (interlandelijk) geadopteerden. Om een uitgebreidere indruk van de behoeftes en doelen te krijgen zou een grotere steekproef gunstig zijn geweest echter gezien het relatief kleine aantal beschikbare dossiers waar uit geput kon worden, was dit niet mogelijk. Bovendien blijft de vraag of de behoeftes en doelen van een steekproef met alleen interlandelijk geadopteerden dezelfde zijn in vergelijking met de

steekproeven uit het literatuuronderzoek met vaak grotere steekproeven en binnenlands, of gemengd, geadopteerden als populatie.

Een andere beperking van het onderzoek was de benadering van louter interlandelijk geadopteerden die door Fiom zijn begeleid als participanten voor deze interviewstudie. Het lijkt aannemelijk dat interlandelijk geadopteerden die door Fiom zijn begeleid, dezelfde motieven en behoeftes hebben als andere zoekende geadopteerden die niet door Fiom zijn begeleid. De vraag blijft bestaan of dit ook daadwerkelijk het geval is.

Daarnaast is tijdens het huidige onderzoek slechts één codeur actief geweest met het analyseren van de transcripten. Hierdoor was er geen ruimte voor discussie over de gevonden categorieën. Er is een kans dat een analyse met meerdere codeurs andere categorieën als uitkomst zou hebben.

4.8 Conclusie

Allesomvattend kan geconcludeerd worden dat de ontmoeting met de biologische ouder voor een interlandelijk geadopteerde doel en verwachtingen waar maken. Echter, na de ontmoeting is de ontwikkeling en verduurzaming van de relatie afhankelijk van vele factoren en dienen zich ook nieuwe problemen en dilemma's aan. De geadopteerde kan hierbij de professionele begeleiding van Fiom als dé specialist goed gebruiken. De aanbevelingen op het gebied van communicatie tijdens het zoekproces, de begeleiding, dossiervorming, monitoring van ervaringen alsmede de bekendheid van Fiom vergroten, kunnen een belangrijke verbetering zijn voor Fiom. Deze onderzoeksresultaten dienen met enige voorzichtigheid te worden betracht omdat het een relatief klein onderzoek betreft. Grootschaliger onderzoek, kwalitatief of kwantitatief, dient te worden verricht naar specifieke behoeften van de geadopteerde in de begeleiding na de hereniging alsmede de rol van nieuwe en sociale media.

Bronnen

- Affleck, M. K., & Steed, L. G. (2001). Expectations and experiences of participants in ongoing adoption reunion relationships: A qualitative study. *American Journal Of Orthopsychiatry*, 71(1), 38-48. doi:10.1037/0002-9432.71.1.38.
- Baarda, B., Bakker, E., Fischer, T., Juising, M., Goede, M. de, Peters, V. & Velden, T. van der. (2013). *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*. Groningen/Houten, Noordhoff Uitgevers, ISBN 978 90 01 807770 2.
- Berkel, D. van, & Kaptein, M. (2004). *Drie partijen, drie uitkomsten. Longitudinaal onderzoek naar de effecten van zoekacties van Nederlands geadopteerden*. Stichting Ambulante Fiom, 's-Hertogenbosch. ISBN 90-72137-39-6.
- Brodzinsky, D.M., Singer, L.M., & Braff, A.M. (1984). Children's Understanding of Adoption. *Child Development*. Vol. 55, No. 3 (Jun., 1984), pp. 869-878.
- CBS, geraadpleegd 9 februari 2015,
<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/veiligheid-recht/cijfers/extra/mappingworld-2-adoptie.htm>
- Feeney, J. A., Passmore, N. L., & Peterson, C. C. (2007). Adoption, attachment, and relationship concerns: A study of adult adoptees. *Personal Relationships*, 14(1), 129-147. doi:10.1111/j.1475-6811.2006.00145.x
- Fiom, geraadpleegd 17 februari 2015, www.fiom.nl
- Gladstone, J., & Westhues, A. (1998). Adoption reunions: A new side to intergenerational family relationships. *Family Relations: An Interdisciplinary Journal Of Applied Family Studies*, 47(2), 177-184. doi:10.2307/585622
- Kaptein, M. & Berkel, D. van (1999). *Drie partijen, drie perspectieven. Zoekacties van Nederlands geadopteerden*. 's-Hertogenbosch: Stichting Ambulante Fiom. ISBN 9072137353

March, K. (1995). Perception of adoption as social stigma: Motivation for search and reunion. *Journal of Marriage and the Family*, 57(3), 653-660.

Marketingfacts, geraadpleegd 12 juni 2015,
http://www.marketingfacts.nl/berichten/20100302_de_volgende_fase_van_social_networking_mobiel

Müller, U. & Perry, B. (2001a). Adopted persons' search for contact with their birth parents I: Who searches and why. *Adoption Quarterly*, 4, 3, pp. 3-37.

Pacheco, F., & Eme, R. (1993). An outcome study of the reunion between adoptees and biological parents. *Child Welfare: Journal Of Policy, Practice, And Program*, 72(1), 53-64.

Passmore, N. L., & Feeney, J. A. (2009). Reunions of adoptees who have met both birth parents: Post-reunion relationships and factors that facilitate and hinder the reunion process. *Adoption Quarterly*, 12(2), 100-119. doi:10.1080/10926750902978865

Sachdev, P. (1989). The triangle of fears: Fallacies and facts. *Child Welfare: Journal Of Policy, Practice, And Program*, 68(5), 491-503.

Sachdev, P. (1992). Adoption reunion and after: A study of the search process and experience of adoptees. *Child Welfare: Journal Of Policy, Practice, And Program*, 71(1), 53-68.

Stichting Adoptievoorzieningen, http://www.adoptie.nl/m/adoptie_cijfers/mn/2/,
geraadpleegd 9 februari 2015.

Tieman, W. (2006). Proefschrift *Mental health in young adult intercountry adoptees*. Erasmus Universiteit Rotterdam, ISBN 90-8559-186-4

Triseliotis, J. (2011). The current status of post-adoption contact. *Educational And Child Psychology*, 28(3), 9-19.

Bijlagen

Bijlage 1: Brief/e-mail naar de participanten

De heer / mevrouw ..

X

X

's-Hertogenbosch, 23 maart 2015

Betreft: verzoek om deelname onderzoek Fiom

Geachte heer / mevrouw X,

Enige tijd geleden bent u door Fiom begeleid bij uw zoektocht naar, en wellicht de ontmoeting met, uw biologische familie. Fiom is thans een onderzoek gestart onder (interlandelijk) geadopteerden die via Fiom biologische familie hebben gevonden. Doel van dit onderzoek is om te achterhalen of en op welke manier er nog contact is met de gevondene(n). Fiom verzoekt om uw medewerking aan dit onderzoek. In deze brief wordt meer informatie gegeven over het onderzoek en over de werkwijze, uw deelname en uw rechten. Leest u alstublieft deze informatie goed door.

De onderzoekers

Ik ben Anita Borgerink, derdejaars student Gezondheidspsychologie aan Universiteit Twente. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in opdracht van Fiom. Voor mij is dit onderzoek onderdeel van mijn afsluitende scriptie van de bachelor Gezondheidspsychologie. Mijn begeleiders bij dit onderzoek zijn dr. Stans Drossaert van Universiteit Twente en Anouk van der Heij Msc. van Fiom.

Het onderzoek

Met het onderzoek wil Fiom achterhalen welke ervaringen cliënten hebben met de begeleiding van Fiom bij het zoekproces naar hun biologische familie en of er nog contact is met de gevondene(n). Wij hopen met de resultaten van het onderzoek een beter beeld te krijgen van wat belangrijk is voor cliënten en daarmee de begeleiding door Fiom verder te kunnen verbeteren.

Wat kunt u verwachten?

Het onderzoek bestaat uit een aantal telefonische interviews met cliënten die via Fiom hun biologische familie hebben gevonden. Als bijlage bij deze brief vindt u de vragen die gesteld worden tijdens het telefonisch interview. Indien u toestemt om mee te doen, wordt het gesprek opgenomen. Deze audio-opnames worden gebruikt voor de verwerking en worden in een beveiligde omgeving bewaard. Naast degene die het interview afneemt, krijgt niemand de opnames te horen, ook uw (voormalig) begeleider bij Fiom niet. Alles wat u vertelt wordt strikt vertrouwelijk behandeld. De gegevens van u

en van de andere geïnterviewden worden verwerkt tot een eindverslag. In dit verslag worden nergens namen genoemd en de gegevens die genoemd worden zijn niet tot personen herleidbaar. Als u zich later bedenkt, kunt u op ieder moment, zonder opgave van redenen, uit het onderzoek stappen. Uw gegevens worden dan verwijderd.

Wat vraag ik van u?

Ik stel u een van de volgende tijdstippen voor: dinsdagmiddag 28 april of woensdagmiddag/-avond 29 april a.s. Ik verzoek u middels een bericht naar mijn emailadres a.h.m.borgerink@student.utwente.nl of telefonisch 06-53428896 aan te geven welke van deze tijdstippen u uitkomt of een ander voorstel te doen. Het interview zal ongeveer 20 tot 40 minuten duren.

Ik stuur u, na uw reactie op deze e-mail, een e-mail met de datum en tijdstip waarop het telefonisch interview zal plaatsvinden.

Vragen over het onderzoek?

Als u vragen heeft over het onderzoek, kunt u contact opnemen met mij via het emailadres a.h.m.borgerink@student.utwente.nl Als u op enig moment klachten heeft over de wijze van het onderzoek, kunt u contact opnemen met Fiom (via mail: avdheij@fiom.nl) of met de secretaris van de Ethische Commissie van Universiteit Twente (via mail: j.rademaker@utwente.nl).

Met vriendelijke groet,

Anita Borgerink, student Gezondheidspsychologie

a.h.m.borgerink@student.utwente.nl

UNIVERSITEIT TWENTE.

Namens Fiom,
Anouk van der Heij
avdheij@fiom.nl

Bijlage: interviewvragen

Bijlage 2: Interviewschema

Achtergrondgegevens

Geboortjaar: _____

Wat is uw geboorteland: _____

Hoe oud was u toen u geadopteerd werd: _____

Aanleiding om te gaan zoeken

1. Wanneer dacht u voor het eerst: ik ga mijn biologische familie zoeken? _____ jaar
2. Wie ging u zoeken? O biologische ouder(s) O _____
3. Hoe oud was u toen u daadwerkelijk ging zoeken? _____ jaar
4. Bij verschil 1-3: Waardoor heeft u gewacht met zoeken?
5. Wat was het verhaal dat u kende rondom uw adoptie?
6. Wat was de aanleiding om op zoek te gaan naar uw biologische familie?
7. Welk doel had u voor ogen voor de ontmoeting?

Het zoekproces en Fiom / hulp bij opsporing

8. Hoe is het zoekproces in zijn werk gegaan?
9. Hoe lang heeft het zoekproces geduurd? _____

Tijdens uw zoekproces en bij de ontmoeting, bent u begeleid door een hulpverlener van Fiom;

10. Hoe bent u bij Fiom terechtgekomen?
11. Waaruit bestond de begeleiding tijdens het zoekproces? Wat hebben ze voor u gedaan?
12. Bent u tevreden over de destijds geboden ondersteuning?
13. Waar bent u tevreden over? Waarover niet?

Hereniging met de biologische ouder(s)/familie

14. Hoeveel jaren geleden heeft u uw biologische familie voor het eerst ontmoet?
15. Wat verwachtte u voor de tijd van de ontmoeting?
16. Hoe verliep de ontmoeting?
17. Hoe lang duurde de ontmoeting?
18. Heeft de ontmoeting de verwachtingen die u ervan had ook waargemaakt?
19. Werd het verhaal rondom uw adoptie aangevuld of veranderd met nieuwe informatie?
20. Hoe reageerde uw biologische familie op de hereniging?

21. Wat maakte het bij u zelf los? positieve / negatieve kanten
22. Fiom heeft u begeleid bij de ontmoeting, wat hebben ze voor u gedaan?
23. Bent u tevreden over deze begeleiding? waarover dan?
24. Heeft u zaken gemist bij de begeleiding? wat dan?

Na de ontmoeting: relatievorming

25. Hebt u na de eerste ontmoeting nog contact gehad met uw biologische familie?
26. Was u voor de ontmoeting van plan om uw familie vaker te ontmoeten dan 1 keer?
27. Bij geen contact: waarom is het contact op enig moment verbroken?
28. Heeft u een poging gedaan om het contact te herstellen?
29. Met wie van uw biologische familie heeft u nu nog contact?
30. Frequentie contact met ieder:
31. Met welke familieleden heeft u het meest contact?
32. Hoe omschrijft u de relatie met uw biologische familie?
33. Is uw relatie met uw biologische familie in de loop der tijd verbeterd / verslechterd / gelijk gebleven ?
34. Bent u in een bepaald opzicht positief verrast in de relatie met uw biologische familie?
35. Bent u in een bepaald opzicht teleurgesteld in de relatie met uw biologische familie?

Na de ontmoeting

36. Heeft Fiom u begeleid na de hereniging en zo ja hoe? Zo nee, waarom niet?
37. Hebt u begeleiding na de ontmoeting gemist? Zo ja, waar had deze begeleiding zich dan op moeten richten?
38. Als u terugkijkt op de zoekactie en de ontmoeting, zijn uw verwachtingen en doelen die u voor die tijd had, gerealiseerd?
39. Zou u een andere geadopteerde aanraden om te gaan zoeken?
40. Zou u hierbij de hulp en begeleiding van Fiom aanraden?

Einde interview

Bijlage 3: Oproep website Fiom 3 april 2015

